

GÜNEY AFRIKA CUMHURİYETİ'NİN İSRAİL DEVLETİ İLE İLİŞKİLERİ VE İSRAİL DEVLETİ'NE KARŞI AÇTIĞI SOYKIRIM DAVASI

RELATIONS OF THE REPUBLIC OF SOUTH AFRICA WITH THE STATE OF ISRAEL AND THE GENOCIDE CASE FILED AGAINST THE STATE OF ISRAEL

Abdulkadir ABUKAN*

Özet

Güney Afrika'nın 29 Aralık 2023 tarihinde İsrail'in soykırım suçu işleyip işlemediğinin tespiti yönünde Uluslararası Adalet Divanı'na yaptığı başvuru birçokları tarafından şaşırtıcı bulunmuştur. Ancak Güney Afrika'nın İsrail ile ilişkilerinin tarihi analiz edildiğinde bunun ani bir hamle değil; iki devlet arasındaki ilişkilerin evrimi ile uyumlu bir durum olduğu anlaşılmaktadır. Apartheid döneminde iki devlet arasındaki ilişkiler yakınlaşarak uluslararası yaptırımlar karşısında ittifak düzeyine ulaşmıştır. Ancak demokratik dönemde önce Güney Afrika ile Filistin Yönetimi arasında yöneticilerin dostluklarına dayanan bir yakınlaşma yaşanmış ardından 2000'lerde İsrail ile ilişkiler gittikçe gerginleşmiştir. Son on beş yılda ise İsrail yoğun şekilde apartheid ile özdeşleştirilmiştir. Bu makale Güney Afrika'nın Uluslararası Adalet Divanı'na yaptığı başvurusu iki devlet arası ilişkilerin tarihi perspektifinde analiz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Güney Afrika, İsrail, Soykırım, Uluslararası Adalet Divanı, Filistin, Gazze, Apartheid

Abstract

The Application made by the Republic of South Africa to the International Court of Justice on 29 December, 2023 to determine whether the State of Israel committed the crime of genocide was found surprising by many. However an analyse of the history of the Republic of South Africa's relations with the State of Israel shows that this was not a sudden move; but a situation concordant with the evolution of relations between the two states. During the apartheid period, relations between the two states became closer and reached the level of an alliance in the face of international sanctions. During the democratic period, rapprochement between the Republic of South Africa and the Palestinian Authority based on the friendship of the administrators has been experienced. Then relations between the Republic of South Africa and the State of Israel became increasingly tense in the 2000s. In the last fifteen years, Israel has been intensely identified with apartheid. This article analyses the application made by the Republic of South Africa to the International Court of Justice from the perspective of the history of relations between the two states.

Keywords: South Africa, Israel, Genocide, International Court of Justice, Palestine, Gaza, Apartheid

*Türk İşbirliği ve Koordinasyon Ajansı Başkanlığı, TİKA Uzmanı

E-posta: a.abukan@tika.gov.tr

ORCID ID: 0009-0008-7701-6170

Makale Atfı Bilgisi: ABUKAN Abdulkadir (2025). Güney Afrika Cumhuriyetinin İsrail Devleti ile İlişkileri ve İsrail Devleti'ne Karşı

Açtığı Soykırım Davası,

Avrasya Etüdleri

Gönderim Tarihi: 12.06.2025 **Kabul Tarihi:** 24.06.2025

*Çok iyi bilmekteyiz ki; bizim özgürlüğümüz,
Filistin özgür olmadan tamamlanmış sayılmaz (...)
Ellerimizi kilometrelerce öteden Filistin halkına uzatırken,
bunu bir bütün olan insanlık ailesinin parçası
olduğumuz bilinci ile yapmaktayız¹.*

Nelson MANDELA

*İsrail, sınırları içerisinde ve işgali yoluyla bir
apartheid gerçeği yaratmıştır².*

Desmond TUTU

GİRİŞ

Güney Afrika Cumhuriyeti, 29 Aralık 2023 tarihinde, Uluslararası Adalet Divanı'na³ (UAD) İsrail Devleti'nin⁴ Gazze Şeridi'nde gerçekleştirdiği faaliyetlere yönelik olarak Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılmasına Dair Sözleşme'nin Gazze Şeridi'nde Uygulanması⁵ yönünde başvuru yapmıştır. Tüm dünyanın dikkatini çeken bu dava kadar, davayı açan ülkenin Güney Afrika olması da ilgi uyandırmıştır.

Güney Afrika-İsrail ilişkilerinin tarihi analizi ise bize bu durumun konjonktürel olmadığını ve iki devlet arasındaki ilişkilerin geçirdiği dönüşüm ile uyumlu olduğunu göstermektedir. İsrail'in kurulduğu 1948 yılından, Güney Afrika'da ilk demokratik seçimlerin gerçekleştirildiği ve iktidarın siyahların hakim olduğu ANC'ye (African National Congress) devredildiği 1994 yılına dek iki devlet

1 1997 yılında Filistin Halkıyla Uluslararası Dayanışma Günü etkinliğinde Güney Afrika Devlet Başkanı olarak Nelson Mandela'nın yaptığı konuşmadan bir bölüm. Bkz. Nelson Mandela. "Address by President Nelson Mandela at International Day of Solidarity with Palestinian People, Pretoria", 04.12.1997, http://www.mandela.gov.za/mandela_speeches/1997/971204_palestinian.htm, Erişim: 01.06.2025. İlk bölüm bir slogan haline gelmiştir. Güney Afrika Adalet Bakanı Ronald Lamola ise 11 Ocak 2024 tarihinde ilk duruşmada yaptığı konuşmasına bu sözlerin ikinci kısmını alınıtılarak başlamış, mevcut davayı açmalarını bu anlayış ile gerekçelendirmiştir.

2 Desmond Tutu'nun 16 Ağustos 2014 tarihinde iki yılda bir gerçekleşen Presbiteryen Genel Toplantısında yaptığı konuşmadan bir bölüm. Bkz. Desmond Tutu. "Presbyterian General Assembly Biennial Meeting: My Message on Israel and Palestine", 16.08.2014, https://www.huffpost.com/entry/presbyterian-general-assembly_b_5499395, Erişim: 01.06.2025.

3 International Court of Justice

4 Makalede yoğun olarak kullanılan Uluslararası Adalet Divanı kayıtlarında iki devletin resmi isimleri kullanılmaktadır: Güney Afrika Cumhuriyeti (Republic of South Africa) ve İsrail Devleti (State of Israel). Bu iki entite, makalede Güney Afrika ve İsrail olarak anılacaktır. "Güney Afrika" ifadesi bu makalede hiçbir yerde Afrika'nın Güney Bölgesi (Southern Africa) anlamında kullanılmamaktadır.

5 Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel)

arasındaki ilişkiler tedrici olarak gelişmiştir. En son dönemde de yoğun askeri işbirliği aşamasına varmıştır. Filistin ise Güney Afrika'nın gündeminde olmamıştır. Ancak demokratik dönemde önce Filistin Devleti tanınmış ve Güney Afrika ile Filistin Yönetimi arasında yöneticilerin dostluklarına dayanan bir yakınlaşma yaşanmıştır. 2000'lerde İsrail ile ilişkiler gittikçe gerginleşmiş, Güney Afrika tarafından İsrail'e karşı uluslararası kurumlar harekete geçirilmiştir. Son on beş yılda da İsrail yoğun şekilde apartheid ile özdeşleştirilmiştir.

Güney Afrika-İsrail ilişkilerine ilişkin yoğun bir literatür mevcuttur. Bu çalışmalar ikili ilişkileri hem apartheid-demokrasi süreçleri içerisindeki dönüşüm hem de Güney Afrika Yahudileri merkezinde değerlendirmektedir. Güney Afrika'nın UAD'ye başvuru yapmasını bu bağlam içerisinde değerlendiren çalışmalar da mevcuttur. Bu makale ise, başvuru ve sonrasındaki hukuki süreçte Güney Afrika'nın kullandığı söylem ve aldığı pozisyonun iki devlet arasındaki ilişkilerin tarihsel gelişimi içerisinde değerlendirilmesi yönü ile özgünlük iddiasındadır.

Bu kapsamda, makalede Dava sürecinde sunulan hukuki metinler ve beyanlar söylem analizi yöntemi ile ele alınmakta ve bunlar tarihsel bağlam içerisinde değerlendirilmektedir. Başvuru metninin ve sonraki duruşmalardaki beyanların Güney Afrika'nın 1994 yılından beri şekillenen Filistin ile dayanışma, İsrail'e karşı Birleşmiş Milletler (BM) kurumlarını harekete geçirme ve İsrail'i apartheid rejimi ile özdeşleştirme politikaları ile uyumlu olduğu gösterilmektedir.

Çalışmanın odak noktasını Güney Afrika'nın açtığı Dava ve bunun ikili ilişkilerde Güney Afrika'nın pozisyonu içerisindeki konumu oluşturmaktadır. Bu nedenle kapsam dışına çıkmamak adına İsrail'in pozisyonu -sonraki sürece etkisi nedeni ile apartheid dönemindeki yakınlaşmanın dışında- değerlendirilmemektedir.

Makalede öncelikle, açılan Davaya konu olan 7 Ekim 2023 sonrası Gazze'de yaşananlara değinilmektedir. Yaşananlar Güney Afrika'nın yaklaşımı göz önünde bulundurularak 1948 sonrası genel işgal süreci bağlamına oturtulmaktadır. Akabinde açılan Dava analiz edilmektedir. Temel motivasyonu Güney Afrika'yı Dava açmaya götüren İsrail politikasını anlamak olan bu makalede, Dava süreci ve duruşmalar Güney Afrika merkezli olarak ele alınmaktadır. Son olarak Güney Afrika'nın İsrail ile ilişkileri ve bunun son Dava süreci ile iltisakı değerlendirilmektedir.

a) 7 Ekim 2023: Öncesi ve Sonrası

7 Ekim 2023 tarihinde Hamas'a bağlı İzzeddin al-Kassam Tugayları yüzden fazla farklı bölgeden İsrail'e sızmış; bir gün içerisinde üçte ikisi sivil olmak üzere 1.200'den fazla İsrailli öldürülmüş ve yaklaşık 250 kişi Hamas tarafından esir alınmıştır⁶. İsrail'in, Holokost sonrası tek bir günde en fazla Yahudi'nin öldürüldüğü vaka olduğunu vurguladığı Aksa Tufanı Harekâtı⁷, tüm dünyanın dikkatlerini tekrar Filistin-İsrail çatışmalarına çekmiştir.

Dava Başvuru Metninde Kullanılan Gazze Haritası⁸

- BBC, "What is Hamas and why is it fighting with Israel in Gaza?", 21.01.2025, <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67039975>, Erişim: 01.06.2025.
- ICJ, "Public sitting held on Friday 12 January 2024, at 10 a.m., at the Peace Palace, President Donoghue presiding, in the case concerning Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel) Verbatim Record", 12.01.2024, sf. 14, <https://tinyurl.com/24rww8y>, Erişim: 01.06.2025.
- ICJ, 2023, Application Instituting Proceedings Containing a Request for the Indication of Provisional Measures Filed in the Registry of the Court on 29 December 2023 - Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel), 2023, pr. 23, <https://www.icj-cij.org/sites/default/>

Gazze, yaklaşık 365 kilometrekare alanda 2,3 milyon insanın yaşadığı, dünyanın en yoğun nüfuslu bölgesidir. Bu nüfusun büyük çoğunluğu 1948 sürgünü (Nakba) ile göç eden 700.000'i aşkın Filistinlinin torunlarıdır⁹.

1967 Arap-İsrail Savaşı ile İsrail Gazze'yi işgal etmiş ve 2005 yılına dek işgalci pozisyonunu muhafaza etmiştir. 2005 tarihinde resmi olarak Gazze'den çekilmiş olsa da; Gazze hava sahası, karasuları, sınır geçişleri, su, elektrik ve sivil altyapıları üzerindeki kontrolünü terk etmemiştir. Bu nedenle BM Bağımsız Raportörlerine göre işgal 2005 sonrasında da devam etmiştir¹⁰.

Devam eden işgalci koşullar altında Gazze'de yaşama olanakları daralmıştır. Neredeyse yarısı işsiz olan Gazze nüfusunun %60'ın üzerinde bir bölümü yoksulluk sınırının altında yaşamak zorunda kalmıştır. Bu durumun en önemli nedeni İsrail'in katı blokaj ile dış dünyaya bağı koparması ve bir yandan da Gazze'deki üretim mekanizmalarını ve altyapıyı imha etmesidir. Gazze'nin tek temiz suya erişim kaynağı kirletilmiş ve içilemez hale getirilmiş, sıhhi ekipmanların temini İsrail tarafından zorlaştırılarak sağlıklı yaşama imkânları neredeyse yok edilmiştir¹¹. Bu şartlar altında 2015-2020 yılları arasında Gazze'nin tamamen yaşanılmaz hale geleceğine yönelik endişeler dile getirilmeye başlanmıştır¹².

Benzer olumsuzluklar, daha düşük düzeyde olmakla birlikte Batı Şeria'da da yaşanmaktadır. İsrail, 300 yerleşim yerine 700.000 Yahudi'yi yerleştirirken; Filistinlilerin yeni ev yapma imkânlarını zorlaştırmakta hatta mevcut yapıları yıkmaktadır. Yıllar içerisinde artan baskılar neticesinde 2020 ve 2021 yıllarında Batı Şeria'da en yüksek sayıda yıkım talimatı kaydedilmiştir¹³. Bu vesile ile Gazze abluka altında yaşanılmaz kılınırken, Batı Şeria'da da düzenli olarak işgal derinleştirilmiş ve kalıcı hale gelmiştir.

Bu baskılar, Filistin'in her iki parçasında katliamlar ile de desteklenmiştir. 29 Eylül 2000 ile 7 Ekim 2023 tarihleri arasında 1.699'u çocuk 7.569 Filistinlinin öldürüldüğü, 8.800 kadarı çocuk 36.100'den fazla Filistinlinin de yaralandığı kayıt

files/case-related/192/192-20231228-app-01-00-en.pdf, Erişim: 01.06.2025. (Harita, tarafımızca Türkçeye tercüme edilmiştir.)

9 UNRWA, "About UNRWA", 2012, <https://www.unrwa.org/userfiles/2012050753530.pdf>, Erişim: 01.06.2025.

10 UNHRC, "Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and Israel, A/HRC/50/2", 2022, pr. 16, <https://undocs.org/A/HRC/50/21>, Erişim: 01.06.2025

11 UNHRC, "Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in the Palestinian territories occupied since 1967, Michael Lynk", 2022, pr. 45, <https://docs.un.org/en/a/hrc/49/87>, Erişim: 01.06.2025.

12 UN News, "Gaza could become uninhabitable in less than five years due to ongoing 'de-development'- UN report", 01.09.2015, <https://news.un.org/en/story/2015/09/507762>, Erişim: 01.06.2025.

13 UNHRC, a.g.e., pr. 35-43.

altına alınmıştır. Bunlar arasındaki çocuk, sağlık çalışanı ve medya mensuplarının bir bölümünün keskin nişancılar tarafından bilinçli olarak hedef alındığına dair şüpheler de BM Komisyonlarınca dile getirilmiştir¹⁴. Yine 2014, 2015, 2020 ve 28 Ağustos 2023 tarihli Komisyon raporlarında düzenli olarak insan hakları ihlallerinin altının çizilmesi¹⁵ 7 Ekim Saldırısının, İsrail'in bir milat olarak vurgulama yolu ile örttüğü bir arka planının olduğunu göstermektedir. 7 Ekim'den yaklaşık bir yıl önce, İsrail şiddetinin tırmandığı dönemde yayınlanan UNHRC raporunda BM Raportörü Michael Lynk, İsrail'in mevcut politikalarının düzenli karşı isyanlar yaratmadan sürdürülmesinin mümkün olmadığını belirtmiştir¹⁶.

Bu koşullar altında gerçekleşen Aksa Tufanı Harekâtı'nı Hamas da işgale karşı BM kararlarının da meşrulaştırdığı haklı bir isyan olarak tanımlamıştır. 21 Ocak 2024 tarihinde yayınladığı belgede Hamas, Britanya sömürgeciliği ile başlayan süreçte sürekli baskı, adaletsizlik ve *apartheid* politikalarına maruz kaldıklarını hatırlatarak barışçıl protestolarının da katliamlar ile sonuçlanması neticesinde silahlı direnişe mecbur kaldıklarını belirtmektedir. Özellikle ABD başta olmak üzere Batılı devletlerin İsrail'e koşulsuz desteği, tanıdıkları hukuk-üstü statü ve barış kabul edilen süreçlerde derinleştirilen işgale göz yummalarının neticesinde işlevsiz kalan BM'ye de güvenemedikleri bir ortamda *savunma amaçlı bir eylem* olarak Aksa Tufanı gerçekleştirilmiştir. Hamas bu belgede 7 Ekim günü kendi hatalarından kaynaklı sivil kayıpların da olduğunu kabul etmekle birlikte esas hedeflerinin askeri tesisler olduğunu, yaşanan sivil kayıpların da önemli bölümünün İsrail kaynaklı olduğunu belirtmektedir. Kendi operasyonlarında yaşanan sivil kayıplara vurgu yapılırken İsrail'in operasyonlarında yaşanan sivil kayıpların operasyon maliyeti olarak görülmesini ikiyüzlülük olarak değerlendirmektedir¹⁷.

7 Ekim saldırısı sonrası İsrail süratle karşı operasyona başlamıştır. İsrail saldırılarında 23 Mart 2025 itibari ile ölü sayısı 50.000'i, yaralı sayısı 113.000'i aşmıştır. Bu sayılar Gazze nüfusunun %7'den fazlasının İsrail saldırılarından doğrudan etkilendiğini göstermektedir¹⁸. Ölü ve yaralı sayıları dışında da yaşanan şiddetin boyutları kısa sürede soykırım şüphelerine yol açacak seviyeye ulaşmıştır. İlk yüz günde yaşanan şiddetin ardından bu şüphelere dayanarak 29 Aralık 2023 tarihinde Güney Afrika, İsrail'e karşı Soykırım Davası'nı açmıştır.

14 ICJ, 2023, a.g.e., pr. 27-29.

15 A.g.e., pr. 30.

16 UNHRC, a.g.e., pr. 36.

17 Hamas Media Office, "Our Narrative... Operation Al-Aqsa Flood", 21.01.2024, <https://www.palestinechronicle.com/wp-content/uploads/2024/01/PDF.pdf>, Erişim: 01.06.2025.

18 Nour Mahd Ali Abuaisha, Canik, Muhammed Emin Canik. Gazze'de 7 Ekim'den beri kaydedilen ölü ve yaralı sayısı toplam nüfusun yüzde 7'sini oluşturuyor, 23.03.2025, <https://tinyurl.com/juz3fdjv>, Erişim: 01.06.2025.

b) Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılmasına Dair Sözleşmenin Gazze Şeridi'nde Uygulanması Davası (İsrail'e Karşı Güney Afrika)¹⁹

Başvurunun yapıldığı UAD, BM'nin en üst yargı organıdır. 1945 yılında merkezi Lahey'de olacak şekilde kurulan ve 1946 yılı Nisan ayı itibarı ile çalışmalarına başlayan UAD, BM Genel Kurulu ve BM Güvenlik Konseyi tarafından dokuz yıllık olarak görevlendirilen on beş hâkimden müteşekkildir. UAD'nin iki rolü mevcuttur: devletlerarası hukuki anlaşmazlıkların uluslararası hukuk kurallarınca çözümü ve BM'nin ilgili kurumlarınca kendisine iletilen hukuki sorulara danışma görüşü sunma.

Soykırım Suçunun Önlenmesi ve Cezalandırılmasına Dair Sözleşme²⁰ (Soykırım Sözleşmesi²¹), BM Genel Kurulu'nun 11 Aralık 1946 tarihinde soykırımı bir suç olarak tanımlamasının ardından 9 Aralık 1948 tarihinde imzaya açılmış ve 12 Ocak 1951 tarihinde yürürlüğe girmiştir. Makaleye konu Davanın taraflarından İsrail, 9 Mart 1950'de; Güney Afrika da 10 Aralık 1998 tarihinde Sözleşme'ye taraf olmuşlardır.

Güney Afrika başvurusu, Soykırım Sözleşmesi'nin uygulanması veya anlaşılması hususunda Sözleşme'nin tarafları arasında bir anlaşmazlık oluşması durumunda konunun UAD'ye arzını ön gören 9. maddesi ve UAD Mahkeme Tüzüğü'nün 36. maddesine dayanarak açmıştır. Tüzüğü'nün 41. maddesi uyarınca da geçici önlemler talep etmiştir ki mahkeme sürecinde ilk etapta geçici önlemler ön plana çıkmıştır²².

Dava her ne kadar 7 Ekim 2023 sonrası yaşananlar merkezinde sunulsa da Güney Afrika tarafı hem dava metninde, hem mahkeme sürecinde, hem de farklı platformlarda resmi ağızlardan soykırım süreci için 1948 sonrası yaşanan Nakba'yı başlangıç noktası olarak aldığını belirtmektedir. Bu tarihten itibaren 75 yıllık bir apartheid, 1967 itibarı ile 56 yıllık işgal ve 16 yıllık Gazze muhasarası süresince İsrail'in eylem ve ihmallerinin devam eden bir soykırım süreci olduğunu iddia etmektedir²³.

19 Davaya ilişkin tüm mahkeme süreci için bkz. <https://www.icj-cij.org/case/192>

20 The Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide.

Sözleşme metni için bkz. BM, "Chapter IV Human Rights - 1. Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide", 2025, <https://tinyurl.com/4uaa45a6>, Erişim: 01.06.2025.

21 Genocide Convention.

22 ICJ, 2023, a.g.e.

23 A.g.e., pr. 2.

Güney Afrika'ya göre Gazze'de, İsrail'in devlet organları ve bu organların etkilediği kişi ve kurumlar eli ile sergilediği tavır Soykırım Sözleşmesi'ne aykırıdır. İsrail'in eylem ve ihmalleri Filistinlileri bir milli, ırki, etnik grup olarak imha etme amacına yönelik olup; bu yönü ile karakter olarak soykırımcıdır. Başvuru metni girişinde 7 Ekim saldırısı da eleştirilmekte; ancak hiçbir eylem veya operasyonun Soykırım Anlaşmasının ihlaline gerekçe teşkil edemeyeceği vurgulanmaktadır. İsrail'in ise 7 Ekim 2023 itibarı ile soykırımı engellemek için doğrudan veya dolaylı olarak hiçbir şey yapmadığı, hatta Gazze'de yaşayan Filistinlilere karşı soykırım içeren eylemlere iştirak ettiği ve bu eylemlerin devamını temin ettiği belirtilmektedir²⁴.

Bu kapsamda Dava metninde altı çizilen ihlaller sekiz kalemde ele alınmıştır²⁵:

1. Gazze'deki Filistinlilerin, kadın-çocuk ayrımı yapılmaksızın katli,
2. İnsani olmayan ve aşağılayıcı karakterdeki eylemler ile Filistinlilere psikolojik ve fizyolojik zarar verilmesi,
3. Filistinlilerin önemli bir bölümü çocuk, yaşlı ve engelli olan %85'inin zorunlu göçe tabi tutulması ve büyük ölçekli yıkımlar ile geri dönüşlerin zorlaştırılması,
4. Gazze'ye insani yardımları engelleyerek ve üretim imkânlarını yok ederek büyük ölçekli açlık ve susuzluğa neden olmak,
5. Uygun barınma, giyinme, hijyen ve sanitasyon olanaklarını sağlayamamak ve sağlanmasını engellemek,
6. Gazze'ye İsrail'in eylemlerinden kaynaklı medikal ihtiyaçları karşılayacak tıbbi yardımları temin edememek ve edilmesini engellemek,
7. Gazze'de Filistinlilerin yaşamına dair tüm izleri imha etmek (Gazze'deki cami, kilise, üniversite, okul, kamu binaları gibi Filistinlilerin yaşam alanlarını, kütüphaneleri, kayıtları, arşivleri ve aile gruplarını yok ederek sözlü tarih kaynaklarını ortadan kaldırmak),
8. Filistinlilerin Gazze'de çocuk doğurma olanaklarını ortadan kaldırmak.

Bu ihlaller göz önünde bulundurularak UAD'den Güney Afrika ve İsrail'in Soykırım Sözleşmesinin kendilerine yüklediği yükümlülükler uyarınca Filistinli gruplara yönelik soykırımı engelleyici tüm tedbirleri almaları gerektiği yönünde karar alması ve bunu deklare etmesi talep edilmektedir. Ayrıca İsrail'in;

²⁴ A.g.e., pr. 1, 110.

²⁵ A.g.e., pr. 43, 114.

- 1) Soykırım Sözleşmesini ihlal ettiğinin deklare edilmesi ve
 - 2) Bu ihlal kapsamındaki tüm eylemlerini durdurması
 - 3) Soykırım suçuna bulaşan şahısları uygun ulusal ve uluslararası hukuk kurallarınca cezalandırması
 - 4) Soykırım delillerini toplaması, muhafaza etmesi ve kaybının engellenmesini temin etmesi
 - 5) Soykırım mağduru Filistinlilere yönelik telafi edici önlemleri alması
 - 6) İhlallerin tekrarlanmayacağını garanti etmesi
- yönünde karar alınması talep edilmektedir²⁶.

Anılan kararın çıkma sürecinin uzunluğu ancak mevcut durumun aciliyeti²⁷ ve İsrail'in yükümlülüklerini yerine getirme yönünde bir eğilim sergilemiyor olması²⁸ göz önünde bulundurularak UAD'den aşağıdaki geçici önlemlere hükmetmesi talep edilmektedir²⁹:

1. İsrail'in Gazze'deki askeri operasyonlarını derhal durdurması
2. İsrail'in kontrolü yahut etkisi altındaki askeri veya düzensiz silahlı birimlerin 1. madde hilafına eylemlerini engellemesi
3. Güney Afrika ve İsrail'in Soykırım Anlaşmasının kendilerine yüklediği yükümlülükler uyarınca, soykırımı engellemek için gerekli tüm makul tedbirleri alması
4. İsrail'in, Filistinlilere yönelik olarak Soykırım Anlaşması'nın 2. maddesi kapsamındaki tüm eylemlerden, ama özellikle şu eylemlerden kaçınması:
 - a) Grubun üyelerini öldürmek;
 - b) Grubun üyelerine ciddi bedensel veya ruhsal zarar vermek;
 - c) Gruba, fiziksel varlığının bütünüyle veya kısmen yok olmasını sağlayacak yaşam koşullarını kasten dayatmak;
 - d) Grup içinde doğumları engellemeyi amaçlayan önlemler almak.
5. İsrail'in, Filistinlilere yönelik zorla yerinden edilmeleri; yeterli gıda ve suya erişimin engellenmesi; yeterli yakıt, barınak, giysi, hijyen ve sanitasyon dahil olmak üzere insani yardıma ve tıbbi desteğe erişimin engellenmesi ve Gazze'deki Filistinli yaşamının yok edilmesi hususlarında gücü dahilindeki tüm önlemleri alması ve bu eylemleri kendisinin de gerçekleştirmeyi durdurması

26 A.g.e., pr. 111.

27 A.g.e., pr. 117, 136-143.

28 A.g.e., pr. 118, 119.

29 A.g.e., pr. 144.

6. İsrail'in ordusu veya etkisi altındaki silahlı birliklerin yukarıdaki 4 ve 5. maddeleri ihlal etmemesini, soykırıma doğrudan ve aleni kışkırtmada bulunmamasını, soykırıma teşebbüs etmemesini veya soykırıma suç ortaklığı yapmamasını temin etmesi; yapanları da Soykırım Sözleşmesi'nin yükümlülüklerine uyarak cezalandırması
7. İsrail'in ilgili eylemlere ilişkin delillerin yok edilmesini önlemesi ve bunları koruyacak önlemler alması; bu kapsamda uluslararası yetkililerin Gazze'ye girişini kısıtlamaması
8. İsrail'in Emrin yürürlüğe girmesini takiben bir hafta içerisinde ve akabinde UAD'nin belirleyeceği aralıklarda UAD'ye rapor sunması
9. İsrail'in uyuşmazlığı ağırlaştırabilecek veya uzatabilecek ya da çözümünü daha da zorlaştırabilecek her türlü eylemden kaçınması

Geçici önlem talebinin öne çıkan nedeni olarak hukuken UAD'nin geçici önlemler için bahsi geçen eylemlerde İsrail'in rolünü tespit etmesine gerek olmaması; sadece bu ihlallerin Soykırım Anlaşması'nı ihlal edip etmediğinin değerlendirilmesinin ve ihlale yönelik makul şüphe var ise bu eylemlerden korunma talebinin uygun görülmesinin yeterliliği gösterilmektedir³⁰. Geçici tedbirlerin belirtilmesi talebinin Mahkeme Tüzüğü'nce diğer tüm davalardan öncelikli kabul edilmesi³¹ de ilk hedef olarak geçici tedbir konusunun seçilmesinde etkili olmuştur. Tarafların dinlenmesini müteakip 26 Ocak 2024 tarihinde yayınladığı kararda, 4, 5, 6 ve 8. maddeler ana hatları ile kabul edilmiş ve ilave olarak İsrail'in acilen ihtiyaç duyulan temel hizmetlerin ve insani yardımın sağlanmasını mümkün kılacak acil ve etkili tedbirler alması talep edilmiştir³².

Belirtilen ihlaller doğrultusunda, zikredilen geçici önlemlerin alınmasını talep eden başvuru metni, girişin ardından üç bölümden oluşmaktadır. Önce mahkemenin yargı yetkisi ele alınmış, bunu dava metninin yüzde yetmişinden geniş bir bölümünü oluşturan gerçekler (*the Facts*) takip etmiştir. En son olarak da yukarıda zikredilen önlemler bu zemin üzerine gerekçelendirilmiştir.

Soykırım Sözleşmesi'nin 9. maddesi uyarınca açılan Dava'da mahkemenin yargı yetkisi gerekçelendirilirken; iki tarafın anlaşmazlığını temellendirmek üzere

30 A.g.e., pr. 124, 134.

31 ICJ, "Rules of Court (1978) Adopted on 14 April 1978 and Entered into Force on 1 July 1978", pr. 74, <https://www.icj-cij.org/rules>, Erişim: 01.06.2025.

32 ICJ, "Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel) Request for the Indication of Provisional Measures - Order of 26 January 2024", <https://tinyurl.com/bdezyb2z>, Erişim: 01.06.2025.

İsrail tarafı ile gerçekleştirilmiş yazışmalar delil olarak sunulmuştur. Güney Afrika 30 Ekim 2023 itibari ile uluslararası arenada Dışişleri Bakanı Naledi Pandor'un ağzından sürecin soykırıma doğru gittiğini belirtmeye başlamıştır. 10 Kasım 2023 itibari ile de İsrail'in Pretorya Büyükelçiliği ile yazışma süreci başlatılmış olup; bu da dava öncesi sürtüşmeye kanıt olarak öne sürülmüştür³³.

Başvuru metninin omurgasını teşkil eden *Gerçekler* bölümü de Gazze'de 7 Ekim 2023 sonrası yaşanan şiddetin boyutunun veriler ile sunulduğu giriş bölümünü takip eden tarihi arka plan, soykırımcı eylemler, soykırım niyet beyanı ve niyetin ayırt edilişi alt bölümlerinden oluşmaktadır. Tarihi arka planda sadece Gazze'de değil, Batı Şeria'da da yıllardır hak ihlalleri yaşandığı gösterilerek; Davanın en önemli sacayaklarından biri olan '7 Ekim'in bir milat olmadığı görüşü' temellendirilmektedir. İsrail'in on yıllardır Gazze'de yaşamı imkânsızlaştırmaya yönelik faaliyetler sergilediği örnekler ile anlatılmaktadır. Davaya konu ihlallerden biri olan suya erişim noktasında 7 Ekim öncesinde Gazze'nin su kaynaklarının %95'inin tüketime uygun olmadığı ifade edilmektedir³⁴. Bunlara ek olarak, uluslararası kuruluşların daha önceki İsrail saldırıları bağlamında yayınlamış oldukları raporlardan alıntılar yapılarak³⁵; (*mevcut başvuruya konu olmamakla birlikte*) 7 Ekim 2023 önceki durumun da soykırım sürecinin parçası olduğunun altı çizilmektedir. Ayrıca Batı Şeria'yı da içeren değerlendirme; bugün 7 Ekim saldırıları ile gerekçelendirilerek Gazze'ye yönelse de, İsrail şiddetinin 1948'den beri tüm Filistin'e yönelik olduğunun altını çizmektedir. Derlenen raporlara göre sadece 2023 yılında 1 Ocak-7 Ekim arası 199 Filistinli asker yahut yerleşimci İsrailliler tarafından öldürülmüş, 9.000'den fazla Filistinli yaralanmıştır. 7 Ekim sonrasında ise üç ay içerisinde 77'si çocuk 295 Filistinli Batı Şeria'da öldürülmüştür³⁶.

Sunulan arka plan ile İsrail şiddetinin devamlılığı gösterildikten sonra; 7 Ekim sonrası bu şiddetin dünya tarihi içerisinde bile az görülmüş bir boyuta ulaştığı ifade edilmekte ve yukarıda zikredilen ve soykırım eylemi kabul edilen sekiz ihlalin her biri örnekler ile detaylandırılmaktadır³⁷. Her yaş ve meslek grubundan

33 ICJ, 2023, a.g.e., pr. 18-24; ICJ, Public sitting held on Thursday 11 January 2024, at 10 a.m., at the Peace Palace, President Donoghue presiding, in the case concerning Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel) Verbatim Record, 2024, sf. 42-47, <https://tinyurl.com/664f3dkk>, Erişim: 01.06.2025.

34 A.g.e., pr. 68.

35 A.g.e., pr. 30.

36 A.g.e., pr. 36.

37 A.g.e., pr. 43-100.

insanların katledildiği, silahların-bombaların hedef ayırt etmeksizin kullanıldığı gösterilmektedir. Sadece silah ile değil, yaşam olanaklarının ortadan kaldırılması yolu ile de Gazze’de Filistinlilerin yok edildiği ortaya konulmakta, yayılan hastalık nedeni ile gerçekleşen ve gerçekleşecek ölümlerin, silahlar ile gerçekleşen ölümlerden fazla olacağına dair öngörüler hatırlatılmaktadır³⁸. Başvuru metnine göre 7 Ekim öncesinde blokaj ve saldırılar ile tahrip edilmiş olan³⁹ sağlık tesisleri bombalanmakta; yiyeceğe, suya, barınma olanaklarına ve ilaca erişim imkânları imha edilmektedir. Bunları sağlayabilecek yardımlar engellenmektedir. Zorunlu göç ve bu göç sırasında hem göç ettirilen yerde hem göçe zorlanan yerde hem de yolda İsrail saldırılarının devam etmesi toplu bir imhaya işaret etmekte ve bu haliyle sadece zorunlu göç dahi soykırım delili kabul edilebilmektedir.

Soykırım Sözleşmesi’ne göre anılan eylemlerin soykırım olarak kabulü bağlamında niyet kritik önem arz etmektedir. Bu kapsamda Güney Afrika birçok İsraili politikacı ve askerın yanı sıra sanatçılar gibi sivillerin de soykırımcı niyetlerini aktarmaktadır. Başbakan Natenyahu’nun ‘Amalek’i⁴⁰ hatırlatması başlı başına soykırım niyetini göstermektedir⁴¹. Buna reaksiyon olarak da bir grup askerın ‘Amalek’in tohumlarını temizleyin’ nakaratlı şarkılar söyledikleri videolar da Başkan düzeyindeki söylemin sahada cevap bulduğunu göstermektedir⁴². Devlet Başkanı Herzog sivil-asker ayrımı yapmadıklarını belirtmiştir, Savunma Bakanı Yoav Galant da *insansı hayvanlar* ile savaştıklarını belirterek Gazzelileri de-humanize etmiştir. Knesset Başkan Vekili Nissim Vaturi ise daha ileri giderek ‘Gazze’yi dünya yüzeyinden sileceklerini’ deklare ederken⁴³, Savunma Bakanı Danışmanı Giora Eiland birçok defa medyaya ‘Gazze’nin yaşanılmaz hale gelmesi gerektiğini’ ve bunun için ‘derin insani kriz yaratacaklarını’ ifade etmiştir. Bu eylem ve söylemlerin sadece Güney Afrika tarafından değil, uluslararası camia tarafından da soykırım olarak algılandığı Dava metninde örnekler ile gösterilmektedir⁴⁴.

Tüm bu hususlar göz önünde bulundurularak UAD’den İsrail’e yönelik girişte zikredilen soykırım kararının çıkması ve daha acil olarak da geçici önlemlerin deklarasyonu talebinde bulunulmuştur.

38 A.g.e., pr. 70, 86.

39 A.g.e., pr. 83.

40 “Şimdi git, Amalekîler’e saldır. Onlara ait her şeyi tümüyle yok et, hiçbir şeyi esirgeme. Kadın erkek, çoluk çocuk, öküz, koyun, deve, eşek hepsini öldür” (I Samuel 15:3).

41 A.g.e., pr. 101.

42 A.g.e., pr. 104.

43 A.g.e., pr. 101.

44 A.g.e., pr. 108-109.

Güney Afrika'nın *geçici önlemler* talebi doğrultusunda 11 Ocak 2024 tarihinde Güney Afrika, 12 Ocak 2024 tarihinde İsrail dinlenmiştir. Güney Afrika adına açılış konuşmalarını Güney Afrika'nın Lahey Büyükelçisi Vusimuzi Madonsela ve Adalet Bakanı Ronald Lamola yapmışlardır. Bu iki ismi takiben her birinin farklı bir hukukçu tarafından sunulduğu beş başlık altında Güney Afrika'nın önleyici tedbirler için gerekçeleri sunulmuştur: soykırım tehdidinin mevcudiyeti, İsrail'in soykırım niyeti, yargı yetkisi, tehdit altındaki haklar, kararın aciliyeti. Son olarak da talep edilen geçici tedbirler sunulmuştur.

Soykırım riski ve bu kapsamda gerçekleştirilen eylemler noktasında Başvuru metninde sunulan örnekler tekrarlanmıştır. Aradan geçen süre içerisinde gerçekleşen yeni vakalar ile de desteklenmiştir⁴⁵. Başvuru metninde zikredilen ihlallere dair veriler sunulmuş ve tüm bunların soykırıma işaret ettiği ifade edilerek geçici tedbirler talep edilmiştir.

İsrail'in soykırım niyeti noktasında öncelikle bunun tespitinin geçici önlemler için gerekli olmadığı hatırlatılmıştır⁴⁶. Ancak yine de İsrailli politikacılar, komutanlar, askerler ve resmi mevki sahibi şahısların beyanlarından dava metninde de sunulan örnekler güçlendirilerek resmi soykırım amacı ortaya konulmuştur.

Korunması talep edilen hakların doğası ve bu haklar ile talep edilen önlemlerin ilişkisine dair ise daha önce belirtilen katliamların ve yönetimin bunu teşvik edişinin en temel haklardan olan varoluş hakkına aykırı olduğunun ve talep edilen önlemlerin de bunu koruyucu yönde olduğunun altı çizilmiştir. Bu yapılırken, meselenin sadece iki tarafın mücadelesi olarak anlaşılamayacağı, on yıllar süren işgalin neticesi olduğu vurgulanmıştır⁴⁷. Yaşanan krizin büyüklüğü ve sürekliliği yani dava süresince de devam edeceğinin gözlenmesi de önlemin aciliyetine gerekçe olarak öne sürülmüştür. Bu noktada sık sık daha önce geçici önlem kararı çıkan örnekler hatırlatılmıştır. Bunların önemli bölümünün mevcut durumdan daha hassas olmadığı da ima edilmiştir. Karar noktasında da tüm delillerin yanı sıra UAD'nin sadece hukuki değil, ahlaki bir sorumluluğu olduğu hatırlatılarak; Güney Afrika'nın pozisyonu da *ahlakçı* bir perspektifle sunulmuştur⁴⁸.

45 ICJ, "Public sitting held on Thursday 11 January 2024 [...]", sf. 21-31.

46 A.g.e., sf. 31.

47 A.g.e., sf. 48-56.

48 A.g.e., sf. 56-73.

İsrail tarafı, 12 Ocak 2023 tarihinde yaptığı savunmada hem geçici tedbirlerin reddedilmesini, hem de Dava'nın genel listeden silinmesini talep etmiştir. İsrail'in savunmasının iki temel aksi, mahkemenin yargı yetkisini aşması ve soykırım niyetin eksik olması olarak öne çıkmıştır. Davanın temeli Soykırım Sözleşmesi'nin 9. maddesi merkezli iki taraf arasında anlaşmazlık mevcudiyetine dayanmaktadır. Güney Afrika bu durumu hem uluslararası kamuoyuna verilen beyanatlar hem de İsrail ile Büyükelçilik kanalı ile yapılan yazışmalar ile temellendirmiştir. İsrail ise kendilerine yeterli süre verilmediğini ve hiçbir şekilde pozitif itiraz sunmadıklarını, hali ile çekişme olmadığını ve konunun mahkemenin yargı yetkisinin kapsamı dışında kaldığını iddia etmiştir. Soykırım niyeti noktasında da Savaş Kabinesi ve Ulusal Güvenlik İşleri Bakanlar Kurulu dışında Güney Afrika'nın sunduğu delillerin hükmünün olmadığını belirtmiştir. Buna karşılık sivillerin korunması yönündeki talimatları öne sürerek soykırım niyetinin mevcut olmadığını söylemiştir. Başbakan'ın Amalek hatırlatmasını ise Yahudilik içerisinde değerlendirmek gerekir demiş, ancak bunu açmamıştır⁴⁹.

İsrail, 7 Ekim mağduru olduğunu sıklıkla vurgulamakta; soykırım var ise bunun 7 Ekim'de gerçekleştirildiğini ve Soykırım Sözleşmesi'nin Güney Afrika'ya bu bağlamda Hamas'a karşı İsrail'i savunma sorumluluğu yüklediğini iddia etmektedir⁵⁰. İsrail'in pozisyonunun öz-savunma olduğunu vurgulayarak; alınacak geçici tedbirlerin İsrail'in savunma hakkına hanel getireceğini beyan etmektedir⁵¹.

UAD, 26 Ocak tarihinde yayınladığı kararda taraflar arası anlaşmazlık noktasında Güney Afrika'nın mevcut durumu soykırım olarak görürken, İsrail'in görmemesini yeterli delil kabul ederek karar verebileceğini beyan etmektedir. Bu noktada özellikle sahadan BM temsilcileri tarafından iletilen veriler doğrultusunda da yaşananların soykırım olarak değerlendirilebileceği bir zeminin mevcudiyetinin gözlemlendiği ve buna dayanarak geçici önlem kararı alınabileceği belirtilmiştir. Niyet noktasında da İsrail'in beyanının aksine yönetim kadrosunun soykırım niyetini ortaya koyan ifadelerinin olduğu hatırlatılmıştır. Mevcut durumun hassasiyeti ve aciliyeti göz önünde bulundurularak geçici önlem kararı alınmıştır. Güney Afrika tarafından talep edilen geçici önlemlerden soykırımı var ise engelleyici maddeleri kabul ederken, İsrail'in suçluluğunu kabul etmeyi gerektiren maddeleri ve İsrail'in savunma hakkını ortadan kaldıracak talepleri kabul etmemiştir⁵².

49 ICJ, "Public sitting held on Thursday 12 January 2024 [...]", 2024, pr. 5.

50 A.g.e., pr. 6, 22, 64.

51 A.g.e., pr. 24, 66-70.

52 ICJ, "Application [...] - Order of 26 January 2024", 2024.

Sonraki süreçte Güney Afrika'nın açılan Dava'yı net bir şekilde sahiplendiği, defaten taleplerini yenilediği ve güncellediği, yeni ve ağırlaşmış koşulları UAD'ye sunduğu gözlenmiştir. 12 Şubat ve 6 Mart 2024 tarihlerinde Güney Afrika, Refah'a yapılan saldırıların durdurulması ve ilave önlem alınması talebinde bulunmuştur⁵³. Ancak 16 Şubat ve 28 Mart 2024 tarihlerinde sadece İsrail'e yükümlülükleri hatırlatılarak ve 26 Ocak kararlarına vurgu yapılarak zayıf ilave tedbirler ile talep önemli ölçüde reddedilmiştir⁵⁴. 10 Mayıs 2024 tarihinde Güney Afrika tekrar başvurarak mevcut önlemlerin uygulanması, operasyonların durdurulması ve Gazze'ye BM ve insani yardım için geçiş serbestisi sağlanması taleplerinde bulunmuştur⁵⁵. Bu noktada gerçekleştirilen dinlemelerde İsrail, tahliye alanları ve insani yardım bölgeleri oluşturduklarını iddia etmiş⁵⁶; Güney Afrika da buralarda da katliamların devam ettiğini ve yardımların yetersiz kaldığını, ulaştırılmasının da İsrail kaynaklı riskler nedeni ile zor olduğunu beyan ederek Gazze'de güvenli bölge olmadığının altını çizmiştir⁵⁷. Bunun neticesinde Mahkeme 24 Mayıs 2024 tarihinde ilk kez İsrail'in Refah ile sınırlı olsa da operasyonlarını derhal durdurması kararını yayınlamıştır⁵⁸.

Geçici önlemler hususunda Güney Afrika'nın ısrarlı müdahaleleri ile süreç devam ederken, Soykırım Davası için de tarafların yazılı bildirilerini yapmaları için tarih belirlenmiştir. Güney Afrika 28 Ekim 2024 tarihinde bildirisini Mahkemeye sunmuş, İsrail de 12 Ocak 2026 tarihinde karşı bildirisini sunacaktır.

53 ICJ, "Application [...] Urgent Request for Additional Measures Under Article 75(1) of the Rules of Court of the International Court of Justice, 12.02.2024, <https://tinyurl.com/yt49h4tx>, Erişim: 01.06.2025;

ICJ, "Application [...] Urgent Request and Application for the Indication of Additional Provisional Measures and the Modification of the Court's Prior Provisional Measures Decisions Pursuant to Article 41 of the Statute of the International Court of Justice and Articles 75 And 76 of the Rules of Court of the International Court of Justice", 06.03.2024, <https://tinyurl.com/kh9zfzpsf>, Erişim: 01.06.2025.

54 ICJ, "Application [...] Decision of the Court on South Africa's request for additional provisional measures, 2024, <https://tinyurl.com/nhes4ume>, Erişim: 01.06.2025;

ICJ, "Application [...] Request for the Modification of the Order of 26 January 2024 Indicating Provisional Measures, -Order 2024, <https://tinyurl.com/4zmb8xpa>, Erişim: 01.06.2025.

55 ICJ, "Application [...] Urgent Request for the Modification and Indication of Provisional Measures Pursuant to Article 41 of the Statute of the International Court of Justice and Articles 75 and 76 of the Rules of Court of the International Court Of Justice, 10.05.2024, <https://tinyurl.com/yp7w3xe>, Erişim: 01.06.2025.

56 ICJ, "Application [...] Response of the State of Israel to the question posed by Judge Nolte at the oral hearing of 17 May 2024 on South Africa's fourth request for provisional measures, 2024, <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20240518-oth-01-00-en.pdf>, Erişim: 01.06.2025.

57 ICJ, "Application [...] South Africa's Comments on the Reply by Israel to the Question Posed by Judge Nolte at the end of the Oral Hearings Held On 17 and 18 May 2024, <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20240520-oth-01-00-en.pdf>, Erişim: 01.06.2025.

58 ICJ, "Application [...] Request for the Modification of the Order of 28 March 2024 - Order, <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/192/192-20240524-ord-01-00-en.pdf>, Erişim: 01.06.2025.

Dava süreci içerisinde sırası ile Kolombiya, Libya, Meksika, Filistin, İspanya, Türkiye, Şili, Maldivler, Bolivya, İrlanda, Küba ve Belize müdahillik talebinde bulunmuşlardır.

Dava süreci içerisinde gerçekleştirilen yazışma ve duruşmalar Güney Afrika'nın Filistin meselesindeki güncel pozisyonu ve bu pozisyonun arka planı hususunda aydınlatıcı olmuştur. Güney Afrika, İsrail'in kurumsal yapısını uyguladığı ayrımcı yasalar ile bir *apartheid* rejimi olarak tanımlamaktadır⁵⁹. Ayrıca İsrail'in 7 Ekim 2023'ü bir milat olarak belirleme çabalarına meydan okuyarak; 7 Ekim öncesine dikkat çekmektedir. İsrail'in ihlalleri için 1948 sonrası yaşanan Nakba'yı başlangıç noktası olarak almaktadır. Bu tarihten itibaren 75 yıllık bir *apartheid*, 1967 itibarı ile 56 yıllık işgal ve UNRWA Başkanı tarafından "halkın sessiz katili" olarak tanımlanmış olan 16 yıllık Gazze muhasarası boyunca İsrail'in eylem ve ihlallerinin devam eden bir soykırım süreci olduğunu iddia etmektedir. Buna karşılık; 4 Haziran 1967 sınırları içerisinde iki devletli bir sistem içerisinde barışın tesisi için çabaladığını ve mevcut Dava'nın da bu uluslararası politika hedefi doğrultusunda, uluslararası camianın çağrısına cevaben açıldığını belirtmektedir⁶⁰.

Güney Afrika'nın, her ne kadar Hamas ile iyi ilişkileri mevcut ise de Hamas'ın 7 Ekim'de gerçekleştirdiği şiddeti de kınadığı görülmektedir⁶¹. Ancak hiçbir eylemin soykırıma mazeret üretemeyeceği ve 7 Ekim sonrası İsrail'in gerçekleştirdiği eylemlerin bu sınırın ihlali olduğu iddia edilmektedir⁶². Hamas'ın yaptığı suç olmak ile birlikte her şiddetin soykırım sayılamayacağı, Hamas bir devlet olmadığı için kendisine soykırım davası da açılmayacağı ve bu bağlamda sorumluluğun İsrail'e karşı olduğu ifade edilmektedir⁶³.

Güney Afrika kendi pozisyonunu ahlaki bir noktadan tanımlamaya gayret etmektedir. Ruanda'da, Bosna'da başarısız olan uluslararası camia için Gazze de an itibarı ile bir *ahlaki başarısızlık* sembolüdür⁶⁴. Bu noktada Güney Afrika yapabileceği her şeyi yaptığını ve yapmaya devam ettiğini beyan etmektedir. Bu süreci başlatarak, ahlaki sorumluluğa UAD'yi de dâhil etmiştir. Ancak ahlaki sorumluluğu devretme iddiası da olmayıp; sadece İsrail'e karşı değil kendisine karşı da geçici önlem kararı çıkmasını istediğini vurgulamaktadır⁶⁵.

59 ICJ, "Public sitting held on Thursday 11 January 2024, [...]", 2024, sf. 17.

60 ICJ, 2023, pr. 3.

61 A.g.e., pr. 1.

62 ICJ, "Public sitting held on Thursday 11 January 2024, [...]", 2024, sf. 19.

63 A.g.e., sf. 76.

64 A.g.e., sf. 71.

65 A.g.e., sf. 73.

Güney Afrika'nın Dava sürecinde öne çıkan bu tavrı, İsrail ile ilişkileri bağlamında değerlendirildiğinde birçok açıdan bir devamlılığın olduğu gözlenmektedir.

c) Güney Afrika - İsrail İlişkileri

29 Aralık 2023 tarihinde yapılan başvuru sonrası Güney Afrika-İsrail ilişkileri tarihinin en kötü seviyesine ulaşmıştır. Her ne kadar yeni durum bir kırılma gibi görülse de, ilişkilerin tarihsel seyri incelendiğinde apartheidin sona ermesinden beri otuz yıldır devam eden bir gerginlik sürecinin neticesi olduğu gözlenmektedir.

Apartheid Güney Afrika'nın İsrail ile ilişkileri; İsrail'in kuruluşundan sonraki ilk yirmi yıl çok yakın değildir. Bunun esas nedeni genel olarak İsrail'in mesafeli davranması olmuştur. 1967 Altı Gün Savaşları ve 1973 Yom Kippur Savaşı sonrası İsrail, Afrika'da azalan popüleritesini Güney Afrika ile dengeleme yoluna gitmiştir. Aynı dönemde 1973 Petrol Krizi şokunu atlatamayan ve ambargolardan ötürü zor günler yaşayan Güney Afrika da bu durumu bir fırsat olarak görmüş ve apartheidin sonuna dek iki ülke arasında iyi ilişkiler sürmüştür. Bu dönem İsrail'in apartheid sistemine karşı daha olumlu yaklaşmaya başladığı da gözlenmiştir. Apartheid sonrası Güney Afrika ilk etapta İsrail-Filistin meselesinde arabuluculuk rolü üstlenmeye çalışmıştır. Bu süreçte İsrail ile ilişkiler de -apartheid dönemi kadar olmasa da- iyi tutulmaya gayret edilmiştir. Ancak 2000'li yıllar ile birlikte ilişkilerde tedrici gerileme yaşanmıştır. 2010 sonrası ise İsrail'in yaklaşımı, yıllarca mücadele edilen apartheid ile özdeşleştirilmiş ve sıklıkla İsrail'e eleştiriler bu kavram merkezinde iletilmiştir.

Bu bölümde, yukarıda zikredilen apartheid ve demokratik dönemler ele alınmakta; özellikle 2000 sonrası üzerinde durulmaktadır. Apartheid dönemi değerlendirilirken tarihsel önemi kadar, dava metninde ve Güney Afrikalı politikacıların kamuoyuna verdikleri beyanatlarda sıklıkla tekrarladıkları "*apartheid İsrail*" konsepti bağlamında da ele alınmaktadır. Son olarak Güney Afrikalı Yahudilerin durumu da özel olarak değerlendirilmektedir.

i) Apartheid Dönemi Güney Afrika - İsrail İlişkileri

Filistin'de İngiliz mandasının sona ermesini takiben 14 Mayıs 1948 tarihinde İsrail bağımsızlık ilan etmiştir. Güney Afrika, 24 Mayıs tarihinde İsrail'i *de facto* tanıyarak bu yeni devleti en erken tanıyan ülkelerden biri olmuştur. 1939-1948 yılları arasında Güney Afrika Başbakanı olan Jan Smuts, 1. Dünya Savaşı

yıllarında Birleşik Krallık Savaş Komitesinde yer almış ve bu süreçte Balfour Deklarasyonu'nun (1917) yayınlanmasında önemli rol oynamıştır. Bu dönemde tanıştığı Chaim Weizmann⁶⁶ ile ömrünün sonuna dek yakın arkadaşlığının ve mektuplaşmalarının sürdüğü bilinmektedir⁶⁷. Başbakan olarak da son kararı İsrail'i de facto tanımak olmuş ve iki gün sonra gerçekleştirilen seçimi, D. F. Malan önderliğindeki Yeniden-Birleşmiş Ulusal Parti'ye⁶⁸ karşı kaybetmiştir.

Yeniden-Birleşmiş Ulusal Parti aynı yıl Ulusal Parti⁶⁹ adı altında yeniden organize olmuş ve ırk ayrımı merkezli bir rejim olarak apartheid sistemini tesis etmiştir. Ulusal Parti içerisinde etkili olan birçok isim daha önce anti-semitik ve Nazi yanlısı görüşleri ile öne çıkmıştır. 1937 yılında Parlamento'da Yahudilerin Güney Afrika'ya göçüne karşı çıkarken; "Yahudilere, Yahudi oldukları için ayrımcılık yapmakla itham ediliyorum. Açıkça söylemeliyim ki bunun tam olarak böyle olduğunu kabul ediyorum" ifadelerini kullanan Malan da bunların başında gelmektedir. 1958-1966 yılları arasında Güney Afrika Başbakanlığı yapacak olan Dr. Verwoerd; 1943 yılında Die Transvaler dergisinin editörü iken Nazi aparatı olmak suçundan mahkum edilmiştir. Verwoerd'den sonraki Başbakan John Vorster da savaş yıllarının Nazi sempatzanı örgütü Ossewabrandwag'da etkin rol sahibi idi ve darbe teşebbüsü nedeni ile 1942 yılında gözaltına alınmıştı⁷⁰. 1955-1963 yılları arasında Dışişleri Bakanlığı yapacak olan Eric Louw da, 1941 yılında Meclis'te Yahudilerin asla Güney Afrika'nın kalıcı halkı olamayacağını belirtmiş ve belli sektörlerdeki ekonomik güçlerinden duyduğu rahatsızlığı ifade etmişti⁷¹.

Ancak iktidara gelene kadar Yahudi düşmanlığı ile maruf olan bu isimler İsrail'in kuruluşunu takiben Yahudi Devleti ile sıcak ilişkiler geliştirme eğiliminde olmuşlardır. Malan'ın iktidarının ilk yılı tamamlanmadan; 14 Mayıs 1949 tarihinde Güney Afrika, İsrail'i hukuken tanımıştır. 1953 yılında Malan, 1976 yılında da Vorster İsrail'i ziyaret etmiştir⁷². Yine Vorster döneminde Tel Aviv'de Güney Afrika Büyükelçiliği açılmıştır. Bu politika değişimini Rubin⁷³ doğrudan İsrail'in

66 17 Şubat 1949-9 Kasım 1952 yılları arasında görev yapan İsrail'in ilk Cumhurbaşkanı.

67 Richard P. Stevens, "Smuts and Weizmann", *Journal of Palestine Studies*, Vol. 3, No. 1 (Güz, 1973), sf. 35-59.

68 Reunited National Party.

69 İng. National Party, Afr. Nasionale Party.

70 Chris McGreal, "Brothers in arms - Israel's secret pact with Pretoria", *The Guardian* (7 Şubat 2006), <https://www.theguardian.com/world/2006/feb/07/southafrica.israel>, Erişim: 01.06.2025.

71 Leslie Rubin, "Afrikaner Nationalism and The Jews", *Africa South V.1*, No: 3, Nisan-Haziran 1957, sf. 28-34.

72 Antony Loewenstein, "Israel and Apartheid South Africa were the Closest of Friends", *Jacobin* (12.07.2024).

73 Rubin, A.g.e.

kuruluşuna bağlamaktadır. İsrail'in, Boerlerin⁷⁴ daha önce iki kez savaştıkları⁷⁵ İngilizlerden bağımsızlıklarını almış olmaları Boerlerde hayranlık yaratmıştır. Ayrıca Yahudi-Arap mücadelesini de kendi Beyaz-Siyah mücadeleleri ile benzeştirmişlerdir. Kendisi de Siyonizm karşıtı bir Yahudi olan Ronnie Kasrils⁷⁶, İsrail'in belirli toprak üzerinde Tanrı'nın seçtiği halk olma iddiasını Güney Afrika özelinde apartheid rejiminin benimsemiş olmasının da iki ideolojik topluluğu birbirine yakınlaştırdığını iddia etmektedir⁷⁷. Güney Afrika'nın politika değişikliğinin bir diğer nedeni de büyük olasılıkla nüfus problemi nedeni ile beyaz nüfusun, (Ulusal Parti yönetimi bakış açısı ile) Yahudi bile olsa feda edilememesi olmuştur. Bu süreçte apartheidin kaybeden değil kazanan tarafında olacaklarını gören Güney Afrikalı Yahudilerin çoğunluğu da güçlü şekilde yeni rejimi desteklemişlerdir⁷⁸.

Bu ilk dönemde İsrail ise, bağımsızlık kazanmaya başlayan Afrika ülkelerine yaklaşarak BM içerisinde etkinlik kazanmak istemektedir. Özellikle Golda Meir'in yoğun çabaları ile önemli aşama da kaydetmiştir. Afrika ülkeleri de İsrail'i kendileri gibi anti-kolonyalizm sürecinin parçası olarak görme eğiliminde olmuştur⁷⁹. Bu süreçte yeni dostlarını kaybetmemek adına Güney Afrika rejimine karşı eleştirel bir tutum takınmış, BM'de apartheid aleyhinde oy kullanmış, hatta 1971 yılında Afrika'da bağımsızlık hareketlerini destekleyen Afrika Birliği Organizasyonu'na bağlıta bulunmuştur. Bu durum Güney Afrika'da da reaksiyona neden olmuştur. Ancak bu gerginlik kısa sürmüş ve 1973 Yom Kippur Savaşı ile ilişkiler radikal bir şekilde değişmiştir.

1967 yılında Altı Gün Savaşları neticesinde İsrail'in Filistin'de işgalci konuma geçmesi birçok Afrika Devleti ile İsrail ilişkilerini germiştir. 1973 Yom Kippur Savaşı sonrasında ise İsrail için siyah Afrikalı devletler ile ilişkileri pozitif tutma imkânının kalmadığı gözlenmiştir. Afrika'da sadece dört ülke İsrail ile ilişkilerini muhafaza etmiştir. BM nezdinde İsrail ve Siyonizm aleyhine kararlar çıkmıştır⁸⁰.

74 Güney Afrika'nın Flaman kökenli ancak Fransız ve diğer beyazlar ile karışmış beyaz halkı. Afrikaner olarak da bilinir. Boer, 'çiftçi' anlamına gelmektedir.

75 Bu savaşlardan ilki 16 Aralık 1880-23 Mart 1881 arasında gerçekleşmiş ve Boer zaferi ile sonuçlanmıştır. İkincisi 1 Ekim 1899 - 31 Mayıs 1902 arasında gerçekleşmiş ve İngilizler kazanmıştır.

76 1994-1999 Güney Afrika Savunma ve Gaziler Bakanı, 1999-2004 Su İşleri ve Orman Bakanı, 2004-2008 İstihbarat Hizmetleri Bakanı.

77 Chris McGreal, 2006, a.g.e.

78 Richard P. Stevens, "Zionism, South Africa and Apartheid: The Paradoxical Triangle", *Phylon* (1960-) Vol. 32, No. 2 (2nd Qtr., 1971), sf. 123-142.

79 Antony Loewenstein, a.g.e.

80 Makhura B. Rapanyane, "Consistency and inconsistency in the foreign policy of the Republic of South Africa towards Israel", *Journal of Public Affairs*, 2022(Suppl. 1), e2746.

1974 yılında Güney Afrika'nın BM'de söz hakkı elinden alınmıştır. 1975 yılında da yaptırım kararı alınmıştır. Aynı yıl Angola ve Mozambik'in de bağımsızlık kazanması; Güney Afrika'yı tampon ülkelerden mahrum bırakmıştır. Bu dönemde yeni bulunan uranyum yatakları vesilesi ile ABD'nin Güney Afrika kaynaklarına ihtiyacının azalması da Güney Afrika'yı İsrail'e daha da mahkûm hale getirmiştir⁸¹. Böylece iki ülke karşılıklı olarak ilişkilerinin hızla geliştiği bir döneme girmişlerdir. 1974 yılında İsrail, 1975 yılında da Güney Afrika karşılıklı başkentlerde Büyükelçiliklerini açarak ilişkilerini daha formel bir zemine oturtmuşlardır.

1976 yılında İsrail, daha evvel apartheid rejimine karşı koyduğu şerhlerden vazgeçmiştir⁸². Sonraki dönemde apartheid rejimine destek vermek adına; Güney Afrika'nın, uluslararası camia tarafından kat'i şekilde reddedilen Bantustan planını dâhi desteklemiştir. Güney Afrika yerli halkın hem beyazlar ile karışmasını hem de kendi aralarında birleşmelerini önlemek amacı ile çoğunlukla verimsiz topraklarda yerli Afrika kabileleri için sözde devletler kurmuş ve bunlara Bantustan ismini vermiştir. Buraların vatandaşlarının Güney Afrika vatandaşlığından çıkması yolu ile de demografik yapıyı beyazlar lehine düzenlemek istemiştir. BM'nin illegal bulunduğu bu Bantustanlardan Boputhatswana 1980'ler boyunca Tel Aviv'de gayri resmî büyükelçilik bulundurmuş, Devlet Başkanı Lucas Mangope 1981 ve 1983 yıllarında İsrail'i ziyaret ederek Moshe Dayan ile görüşmüştür⁸³.

Bantustanların, maksimum genişlikte toprak üzerinde minimum sayıda siyah ile birlikte yaşama amacına hizmet etmesinin; maksimum genişlikte toprak üzerinde minimum sayıda Arap ile birlikte yaşamak isteyen İsrail yöneticilerinin dikkatini çektiği gözlenmektedir. 2003 yılında İtalyan Başbakanı Massimo D'Alema, Sharon'un kendisine açıkça Filistin meselesi için en ideal çözümün Bantustan sistemi olduğunu söylediğini aktarmıştır⁸⁴. Benzer şekilde 1964 yılında Coloured İşlerinden Sorumlu Bakan olan ve sonradan Başbakan olacak olan PW Botha mecliste, Güney Afrika topraklarında hiçbir siyahın kalıcı ikamet hakkına sahip olmaması gerektiğini belirtmiştir. İsraili politikacı Yossi Sarid, çoğu İsraili sağ kanat politikacının söylemi ile Botha arasında paralellik kurmaktadır⁸⁵. Bu durum, ikili ilişkilerin geliştiği dönemde iki devlet arasında politik benzeşmenin

81 Sasha Polakow-Suransky, *The Unspoken Alliance – Israel's Secret relationship with Apartheid South Africa*, Jacana Media, Johannesburg, 2010, sf. 40-44.

82 Makhura B. Rapanyane, a.g.e.

83 Sasha Polakow-Suransky, a.g.e., sf. 157.

84 Akiva Eldar, "People and Politics: Sharon's Bantustans are far from Copenhagen's Hope, Haaretz (13.05.2003).

85 Chris McGreal, a.g.e.

de yaşandığını ve Güney Afrika'dan İsrail'e bir tür ideoloji ihraç edildiğine işaret etmektedir.

Bu dönem ikili ilişkilerde yaşanan diğer bir dönüşüm de, uluslararası camiadan dışlanan iki devletin özellikle askeri alanda işbirliği geliştirmesidir. Voster'in seyahatinin en önemli neticelerinden birisi iki ülke arasında silah işbirliğinin gelişmesi olmuştur. Güney Afrika'nın maddi destek sunduğu, İsrail'in ise askeri teknoloji ile iştirak ettiği bir ortaklık tesis edilmiştir⁸⁶. 1980'li yıllarda iki ülke arasındaki ticarete silah sektörü, elmas sektörünün de önüne geçmiştir⁸⁷. 1975 yılında ise İsrail'in Güney Afrika'ya nükleer başlıklı füze satması hususunda müzakereler gerçekleştirilmiş⁸⁸, hatta Güney Afrika'nın nükleer programı İsrail tarafından desteklenmiş, ortak denemeler yapılmıştır⁸⁹.

1987 yılında Güney Afrika'ya yönelik uluslararası baskılara dayanamayan İsrail yaptırım kararı almıştır. Ancak mevcut silah anlaşmalarını yaptırımların dışında tutmuştur. Gizli yazışmalarında da Güney Afikalılara bu yaptırımların zorunlu perdeleme olduğu ve gerçekte uygulanması halinde İsrail'e daha fazla zarar vereceği için uygulanmayacağı garantisi verilmiştir. Apartheidin sonlarına dek de İsrail'in ilişkileri tamamen bozmamaya gayret ettiğine dair bir işaret olarak 1990 yılında serbest bırakılmasından, Devlet Başkanı olarak seçilmesine kadar Mandela'yı davet etmemiş olmasını göstermek mümkündür⁹⁰.

ii) Demokratik Güney Afrika - İsrail İlişkileri

1993 yılında kabul edilen geçici anayasa ile apartheid rejimi sona ermiş ve 1994 yılında siyahların da oy kullanabildiği ilk seçimde Nelson Mandela önderliğindeki ANC'nin otuz yıl sürecek tek parti iktidarı başlamıştır⁹¹. Bu dönem Güney Afrika-İsrail ilişkilerine bir aktör olarak Filistin ilk defa dâhil olmuştur. Güney Afrika'nın demokratik olarak seçilen devlet başkanlarının tamamının apartheid döneminde Filistinli yöneticiler ile ilişkilerinin olmasını politikalarının temeli olarak sunarak eleştirmek birçok Yahudi kurum tarafından tercih edilse de bu yaklaşım fazla indirgemecidir. ANC yöneticilerinde en baştan itibaren Filistin

86 A.g.e.

87 Michael B. Bishku, South Africa and the Middle East, Middle East Policy V. 17, 1. 3 (Güz, 2010), sf. 153-174.

88 Sasha Polakow-Suransky, a.g.e., sf. 81-83.

89 Peter Liberman, "Israel and the South African Bomb", The Nonproliferation Review, 2004, 11:2, sf. 46-80.

90 Michael B. Bishku, a.g.e.

91 29 Mayıs 2024 tarihinde gerçekleşen seçimde ANC ilk kez koalisyon kurmak zorunda kalmıştır. İsrail-Filistin meselesinde daha nötr bir pozisyonda kalmayı tercih eden Demokratik İttifak ile kurulan koalisyonun mezkur meseleye etkisi henüz gözlenmemekte, sosyolojik faktörler nedeni ile de tarafımızca beklenmemektedir.

ile Güney Afrika siyahlarının mücadelesinin benzerliğine olan inanç net olarak gözlenirken; 2000’ler itibari ile İsrail’i de apartheid ile benzeştirme eğilimi güçlü bir şekilde ortaya çıkmıştır. Açılan davanın arka planında da Filistinlilerin Siyah Güney Afrikalılar ile İsrail’in ise apartheid rejimi ile özdeşleştirilmesinin önemli rol oynadığı anlaşılmaktadır.

Mandela bir röportajında, dış politikasının geçmişi ile şekillendiğini ve eski dostlarını kolayca yeni koşullar için feda edemeyeceğini ifade etmiştir⁹². Son döneme dek İsrail’in apartheid rejimine yaptırım uygulamamasının kendilerinin özgürleşme sürecini zora sokmasından duyduğu rahatsızlığı sıklıkla dile getirmesini ve Filistin Kurtuluş Örgütü (FKÖ) ile ilişkilerinin Başkanlığı süresince güçlenerek devam etmesini benzer hassasiyet ile değerlendirmek mümkündür. Ancak Güney Afrika’nın İsrail ile ilişkisini sadece ikili ilişkilere bağlamak doğru değildir. Hapishaneden çıktıktan iki hafta sonra Lusaka’da Yaser Arafat’a sarılıp öperken ifade ettiği iki halkın mücadelesinin benzerliğine olan inancı ardıllarınca da paylaşılmıştır. Bishku’nun⁹³ anlamakta zorlandığı gözlenen apartheide destek veren diğer ülkeler ile ilişkiler yumuşar iken İsrail ile sertleşmesinin altında yatan nedenin bu benzerlik algısı olduğu düşünülmektedir.

Güney Afrika, 15 Şubat 1995 tarihi itibari ile Batı Şeria ve Gazze’yi 1967 sınırları içerisinde Filistin olarak tanımıştır. Böylece Güney Afrika-İsrail ilişkilerinde ‘Filistin’ de denkleme dâhil olmuştur. Filistin’in denkleme *eski dost* olarak duhulü, İsrail ile de doğal olarak bir mesafe yaratmıştır. 1994 sonrası hiçbir Güney Afrika devlet başkanının İsrail’i ziyaret etmemesi bu bağlamda değerlendirilebilir⁹⁴. İsrail ile ilişkilerin her başkanla daha da gerildiğini söylemek dahi mümkündür.

Mandela’nın halefi Thabo Mbeki (1999-2008), 1994 yılında henüz Başkan yardımcısı iken; Güney Afrika’nın yeni dış politika vizyonunu ‘iyi bir dünya vatandaşlığı olmak’ şeklinde sunmuştur. Bu iyi vatandaşlığın esası da küresel düzeyde insanlığa hizmet etmektir. Mandela döneminde Güney Afrika’nın Filistin’e yaklaşımında etkili olan bu vizyon, Mbeki döneminde çok daha belirgin olmuştur. Mbeki, İsrail-Filistin problemi için sıklıkla ve ısrarla küresel toplumu müdahaleye davet etmiştir⁹⁵. 23 Şubat 2004 tarihinde Güney Afrika Dışişleri Bakan Yardımcısı Aziz Pahad UAD nezdinde Gazze’ye İsrail’in ördüğü duvarın uluslararası

92 John Carlin, “Nelson Mandela: My Life”, Independent (06.12.1998), <https://tinyurl.com/nhecrk7p>, Erişim: 01.06.2025.

93 Michael B. Bishku, “South Africa’s anti-Israel Obsession”, Middle East Quarterly V. 30, No. 2 (Bahar, 2023).

94 A.g.e.

95 Makhura Rapanyane, 2022, a.g.e.

hukuku ihlal ettiği yönünde ifade vermiştir. Liderliğindeki heyet, iki devletli çözüm fikrinde kararlılığın altını çizmiş, Filistin tarafının tüm gerekçelerine güçlü bir şekilde iştirak ettiklerinin altını çizmiştir⁹⁶.

Bu dönemde Filistin ile yakınlaşma güçlenirken, İsrail ile ilişkiler de tamamen bozulmamıştır. Güney Afrika'nın UAD nezdinde Filistin lehine ifade vermesinden kısa bir süre sonra o zamanki İsrail Başbakan Yardımcısı Ehud Olmert'in Pretorya'ya gerçekleştirdiği ziyaretin ilişkilerin gerilme hızını azalttığını düşünmek mümkündür. Jeenah, 1994 sonrası otuz yılın Güney Afrika-İsrail arasında gerçekleşen bu en üst düzey ziyaretin ekonomik ilişkilere pozitif yansıdığını iddia etmektedir⁹⁷. Ancak verilerin detaylı analizi güçlü bir ilerlemeden ziyade gerilemede yavaşlama göstermektedir. Politik olarak da Pahad'ın ifade ettiği gibi herhangi bir yumuşama yaşanmamıştır⁹⁸.

Mbeki döneminde, İsrail ve apartheid arasındaki benzerlikler de daha yoğun bir şekilde dillendirilmeye başlanmıştır. 23 Ekim 2001 tarihinde o zamanki Güney Afrika Su İşleri ve Orman Bakanı Ronnie Kasrils, kendisi gibi Yahudi olan Batı Cape Milletvekili Max Ozinsky ile birlikte Vicdan Beyanı yayınlamıştır. Bu metinde Filistin tarafınca gerçekleştirilen terörist eylemler göz ardı edilmezken; problemin esas kaynağı olarak İsrail zulmü gösterilmiştir. Mevcut İsrail politikaları ile de barışın mümkün olmadığı vurgulanmıştır⁹⁹. 30 Kasım 2002 tarihinde Londra'da düzenlenen Filistin Dayanışma Konferansı'nda ise bu defa Kasrils; apartheid rejiminin tüm gayri insaniliği ile Filistin'de yaşananlar karşısında piknik-eğlence düzeyinde kaldığını ifade etmiştir¹⁰⁰. 2004 yılında Mahatma Gandhi'nin torunu Arun Gandhi de Ramallah'ta yaptığı konuşmada, Filistin'de yaşananların apartheid döneminde kendi tecrübe ettiklerinden on kat beter olduğunu belirterek; İsrail'deki sistem için "bu apartheidtir" demiştir¹⁰¹.

96 ICJ, *Public sitting held on Monday 23 February 2004, at 3 p.m., at the Peace Palace, President Shi presiding on the Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory (Request for advisory opinion submitted by the General Assembly of the United Nations)*, 2004, <https://www.icj-cij.org/sites/default/files/case-related/131/131-20040223-ORA-02-00-BL.pdf>, Erişim: 01.06.2025.

97 Na'eem Jeenah, "Democratic South Africa's Relations with Israel and Palestine", *A MISTRA Briefing Paper* (07.03.2024), <https://tinyurl.com/cfceb47m>, Erişim: 01.06.2025.

98 Michael B. Bishku, 2023, a.g.e.

99 Ronnie Kasrils & Max Ozinsky, "Declaration of Conscience on the Israeli Palestinian Conflict by South Africans of Jewish Descent", *Middle East Policy* V. IX, No: 1, (Mart 2002).

100 Ronnie Kasrils, "Address by Ronnie Kasrils Mp, Minister of Water Affairs and Forestry, South Africa to Palestine Solidarity Conference London 30 November 2002", <https://tinyurl.com/2w4jwhaf>, Erişim: 01.06.2025.

101 Arun Gandhi, "Occupation 'Ten times worse than Apartheid'", *the International Press Center (IPC)* (29.08.2004), https://web.archive.org/web/20060827072819/http://www.ipc.gov.ps/ipc_e-1/e_News/news2004/2004_08/179.

İktidarı devrinden kısa süre sonra 2010 yılında bir forumda Mbeki, İsrail'in uluslararası dokunulmazlığını eleştirmiş ve katıldığı forum dâhil tüm diplomatik çabaların Filistinlilere sadece umut verirken, retorikten ibaret kalacağı için İsrail'i de rahatlatacağını ifade etmiştir. Bu durumun adaletsizliğinin altını çizmiştir¹⁰². Mbeki'de uluslararası camiaya yönelik gözlenen bu hayal kırıklığı, halefi Jacob Zuma'nın (2009-2018) politikalarında da gözlenmektedir.

Mandela ve Mbeki dönemlerinde İsrail dikkatli bir dil ile eleştirilip Filistin ile dayanışma öne çıkarken; Zuma döneminde İsrail'e yönelik eleştirilerin dili daha da sertleşmiştir. Kasrils, konuyu Filistin ekseninden saptırma endişesi ile İsrail ile apartheid arasında analogi kurmaktan imtina ederken¹⁰³, ANC'nin önde gelen isimleri bundan çekinmemişlerdir. Mandela'nın eski eşi ve eski ANC Kadın Kolları Başkanı Winnie Madikizela-Mandela 2004 yılında "tıpkı apartheid Güney Afrika gibi apartheid İsrail'in de yıkılması mümkündür" ifadelerini kullanmıştır¹⁰⁴.

Bir süre için yönetim kadroları bundan uzak dursa da 2010 sonrası sıklıkla en üst düzey politikacılar tarafından İsrail, apartheid devlet olarak tanımlanmaya başlamıştır. 11 Eylül 2012 tarihinde Güney Afrika Dışişleri Bakanı Maite Nkoa-na Mashabane, Güney Afrika Dış Politika Vizyonu Semineri'nde İsrail'i '*apartheid devlet*' olarak tanımlamış ve sadece Filistinliler ve Güney Afrikalıların bu rejim altında yaşamının nasıl bir şey olduğunu bildiklerini vurgulamıştır¹⁰⁵. Bir sonraki ay eski başkan yardımcısı ve meclis sözcüsü Baleka Mbete de Filistin'de bulunduğunu ve orada olanın Güney Afrika'daki apartheidten daha beter olduğunu ifade etmiştir¹⁰⁶. Rapanyane, 2008 sonrası en az 12 bakan tarafından İsrail'in apartheid ile özdeşleştirildiğini belirterek yeni durumun altını çizmektedir¹⁰⁷.

Bu dönemde FKÖ'nün yanı sıra Hamas ile ilişkiler de gelişmiştir. 2006 yılında Mbeki'nin Hamas ile görüşmesi Güney Afrikalı Yahudiler tarafından

html, Erişim: 01.06.2025.

102 Thabo Mbeki, "Lessons of the South Africa experience: Thoughts on the Israel-Palestinian conflict", Foreign Policy (26.05.2010), <https://foreignpolicy.com/2010/05/26/lessons-of-the-south-africa-experience-thoughts-on-the-israel-palestinian-conflict/>, Erişim: 01.06.2025.

103 McGreal, 2006, a.g.e.

104 IOL, "Apartheid Israel can be defeated, says Winnie", IOL (26.03.2024), <https://iol.co.za/news/politics/2004-03-26-apartheid-israel-can-be-defeated-says-winnie/>, Erişim: 01.06.2025.

105 Makhura B. Rapanyane, "An Afrocentric exploration of Jacob Zuma's anti Apartheid stance: The question of Israeli-Palestinian struggle". Journal of Public Affairs; 2020:e2017.

106 Michael B. Bishku, 2023, a.g.e.

107 Makhura B. Rapanyane, 2022, a.g.e.

engellenebilmişken; 2015 yılında Halid Meşal önderliğinde bir heyet Zuma tarafından ağırlandırılmış ve İsrail'in devlet destekli terörü kınanmıştır¹⁰⁸. 2017 yılında ABD'nin Kudüs'ü İsrail'in başkenti olarak tanınması ise Güney Afrika tarafından çok sert karşılanmış ve Büyükelçisini çekmiştir.

Zuma döneminde de, BM nezdinde çözüm arayışları devam etmiş ancak artık İsrail neredeyse tamamen suçlanır olmuş; denge arayışından vazgeçilmiştir. Bu dönemde 2009 yılında İsrail'in Gazze'den çekilmesi yönünde 1860 Numaralı Karar ve 2016 yılında da İsraili yerleşimcilerin Filistin'den çıkması yönünde 2334 Numaralı Kararın alınmasında Güney Afrika ön ayak olmuştur¹⁰⁹.

2018 yılında Cyril Ramaphosa Güney Afrika devlet başkanı olmuştur. Aynı yıl İsrail'e büyükelçi atanması, İsrail ile yumuşama emaresi olarak düşünülmüştür. Ancak sonraki süreçte herhangi bir yumuşama gözlenmediği gibi; 2022 yılında Dışişleri Bakanı Pandor BM'ye İsrail'in apartheid devlet olarak tanınması çağrısında bulunmuş¹¹⁰, 2023 yılı Şubat ayında Güney Afrika, Cezayir ile birlikte İsrail'in Afrika Birliği'nde gözlemci statüsünün sonlandırılmasını sağlamıştır¹¹¹. İsrail'in 7 Ekim 2023 sonrası saldırılarına cevaben de önce tüm diplomatlar İsrail'den çekilmiş ve ardından İsrail'e tarihinin ilk soykırım davası Güney Afrika tarafından açılmıştır.

Güney Afrika'nın İsrail ile ilişkileri incelendiğinde apartheid döneminde güçlenen ve bir tür karşılıklı bağımlılık ilişkisine evrilen süreç, 1994 yılında Güney Afrika'nın demokrasiye geçişi ile gerilmeye başlamıştır. Mandela ve Mbeki dönemlerinde daha çok FKÖ ile geçmişe dayalı işbirliği merkezli Filistin ile yakın ilişki gözetilirken, İsrail ile de gerginlikten kaçınılmıştır. Mbeki dönemi ile birlikte İsrail'i ulus üstü kurumlar üzerinden sıkıştırma gayreti dikkat çekmektedir. Zuma dönemi ile birlikte ise artık İsrail ile ilişkilerin gerilmesinde beis görülmezsizin İsrail, apartheid ile özdeşleştirilmeye başlanmıştır. Ramaphosa döneminin başında yumuşama emareleri görülse de Soykırım Davası da Ramaphosa'nın önderliğinde açılmıştır. Davanın dili incelendiğinde ahlakçı yaklaşım, uluslararası kamuoyunu sorumluluğa davet, ısrarlı Filistin desteği ve İsrail'in politikalarının apartheid ile özdeşleştirilerek karşıtlık kurulması yönü ile Güney Afrika'nın otuz yıl içerisinde geliştirdiği politikanın devamı olma vasfı öne çıkmaktadır.

108 Michael B. Bishku, 2023, a.g.e.

109 Makhura B. Rapanyane, 2022, a.g.e.

110 Thabi Myeni, "South Africa calls for Israel to be declared an 'apartheid state'", *Al Jazeera* (26.07.2022), <https://www.aljazeera.com/news/2022/7/26/south-africa-calls-for-israels-proscription-as-apartheid-state>, Erişim: 01.06.2025.

111 Al Jazeera, "African Union says Israel's observer status suspended", *Al Jazeera* (20.02.2023), <https://www.aljazeera.com/news/2023/2/20/african-union-says-israels-observer-status-suspended>, Erişim: 01.06.2025.

2024 yılında gerçekleşen seçimlerde ANC'nin oylarının %40 bandına düşmesi neticesinde tek başına iktidarı kaybetmesi ve İsrail'e karşı daha ılımlı Demokratik İttifak ile koalisyon kurması ilişkilerin yumuşayabileceğini düşündürse de; kanaatimizce bunun için bir neden görülmemektedir. ANC'nin seçimi kaybetmesine neden olan oy kaybı önemli ölçüde Zuma'nın yeni kurulan ve ANC'den daha İsrail muhalifi olan partisi uMkhonto weSizwe'ye doğru gerçekleşmiştir (%14,5). Yüzde ona yakın oy alan dördüncü parti EFF de İsrail'e karşı ANC'den daha katı bir pozisyona sahiptir. Demokratik İttifak'ı destekleyen Müslümanlar da düşünlüğünde ülke nüfusunun en az %65'lik bölümü İsrail karşıtıdır. Hatta sivil toplumun önemli ölçüde politik gerilime rağmen halen güçlü olan ekonomik bağların da kesilmesi yönünde¹¹² talebi öne çıkmaktadır. Bu sosyolojik durumun yakın zamanda değişmesi için de bir işaret gözlenmemektedir.

iii) Güney Afrika - İsrail İlişkileri Bağlamında Güney Afrika Yahudileri

Günümüzde Güney Afrika'da Yahudi nüfusunun, Yahudilik tanımına göre 50-65.000 arası olduğu düşünülmektedir¹¹³ (JPR, 2025). Çok önemli bir bölümü Litvanya kökenli olup; bu yönüyle dünyadaki en homojen Yahudi topluluklarından biridir¹¹⁴. Bu durum organizasyon kapasitelerini de artırmıştır.

2020 yılında yayınlanan bir rapora göre Güney Afrika Yahudileri arasında İsrail ile ilişkiler halen çok güçlüdür. Güney Afrika Yahudilerinin %90'ı en az bir kez, %10'dan fazlası da ondan fazla İsrail ziyareti gerçekleştirmiştir. %70'i kendini Siyonist olarak tanımlamaktadır. Nüfusun üçte biri için de ileride İsrail'e yerleşmek güçlü bir olasılık olarak dile getirilmiştir¹¹⁵. Gençlerde bu oranın daha yüksek olması; seksen yılda yaklaşık %50 azalan Yahudi nüfusunun yakın zamanda daha da azalacağı anlamına gelmektedir.

Apartheid döneminin başlarında, sayıları yaklaşık 120.000 olan Yahudiler¹¹⁶ Ulusal Parti yöneticilerinin eski söylemlerinden ötürü ürkmüş olsalar da, önemli bölümü yeni sürecin kazananı olma olasılığını görünce eski söylemleri unutarak

112 Makhura B. Rapanyane, 2022, a.g.e; The NewArab, "South Africa's perplexing relationship with Israel" (11 Aralık 2023), <https://www.newarab.com/analysis/south-africas-perplexing-relationship-israel>, Erişim: 01.06.2025.

113 JPR. "South Africa", <https://www.jpr.org.uk/countries/how-many-jews-in-south-africa>, Erişim: 01.06.2025.

114 Naomi Chazan, "The Fallacies of Pragmatism: Israeli Foreign Policy Towards South Africa", *African Affairs*, V. 82, I. 327, (Nisan 1983), sf. 169-199.

115 David Graham, The Jews of South Africa in 2019, (2020), <https://www.jpr.org.uk/reports/jews-south-africa-2019>, Erişim: 01.06.2025.

116 Richard P. Stevens, 1971, a.g.e.

apartheidi desteklemiş veya sessiz kalmayı seçmiştir¹¹⁷. Apartheid yönetimi, sistemin doğası gereği Yahudilere dünyanın hiçbir yerinde sahip olamadıkları bir imkân sağlamıştır. Ana bünyeden ayrı tutularak asimile olmalarının önüne bariyer koyarken, ayrı tutuldukları diğer yerlerden farklı olarak ayrımcılığa uğramamışlardır.

Bu pozitif durumdan yararlanarak kısa süre içerisinde dünyada kişi başı geliri en yüksek Yahudi topluluk haline gelmiş ve apartheid yönetiminin İsrail'e para yollayabilmek için kendilerine verdiği istisnai izinden faydalanarak uzun süre İsrail'e kişi başı en yüksek meblağı ileten Yahudi topluluk olmuşlardır¹¹⁸. Her ne kadar miktar olarak bu çok yüksek olmasa da, Güney Afrika Yahudi sermaye ve insan gücünün İsrail'in mevcut ekonomisinde önemli bir rolü olmuştur. Daha önemli olan ise Güney Afrika Yahudilerini çok katı şekilde İsrail taraftarı kılması olmuştur.

Ancak genelleme yaparken önemli istisnaları göz ardı etmemek gerekmektedir. Helen Suzman, Siyonizm karşıtı olmasa da destek de vermemiştir. Yukarıda zikredilen Kasrils ve Ozinsky anti-siyonist Yahudi politikacılarıdır. Yayınladıkları vicdan bildirisi de altı haftada 220 Yahudi tarafından imzalanmıştır¹¹⁹. İmzacılar arasında hem İsrail bağımsızlığı için hem de apartheide karşı savaşmış olan Arthur Goldreich de vardır. Eski ANC Milletvekili Andrew Feinstein de Güney Afrikalı Yahudi kurumlarını apartheidi eleştirmedikleri gibi İsrail'i de hiçbir şekilde eleştirmemekle itham etmektedir¹²⁰.

Kurumsal olarak da Güney Afrika Yahudileri'nin İsrail taraftarlığı öne çıkmaktadır. Güney Afrika Yahudilerinin en önemli iki kurumu 1895 yılında kurulan ve Güney Afrika'nın en eski Yahudi organizasyonu olan Güney Afrika Siyonist Federasyonu (SAZF¹²¹) ve 1912 yılında kurulan Güney Afrika Yahudileri Temsilciler Kurulu'dur (SAJBD¹²²)¹²³. Bunlardan ilki kendisini İsrail yanlısı şemsiye

117 Leslie Rubin, 1957, a.g.e. Büyük çoğunluk için bu durum geçerli olsa da apartheide karşı olan birçok Yahudi de olmuştur. Helen Suzman gibi politikacılar, Harry Oppenheimer gibi işadamları bunlar arasındadır. Ayrıca rejim tarafından öldürülen Ruth First, Livonia Mahkemelerinde Mandela ile birlikte yargılanan Denis Goldberg, ANC'nin silahlı kanadı uMkhontoWeSizwe komutanlarından Joe Slovo ve Ronnie Kasrils gibi apartheid ile doğrudan mücadele eden ANC üyesi Yahudiler de mevcuttur.

118 Richard P. Stevens, 1971, a.g.e.

119 Ronnie Kasrils, 2002, a.g.e.

120 Chris McGreal, "How apartheid history shaped South Africa's genocide case against Israel", *The Guardian* (08.01.2024), <https://tinyurl.com/4ern3npj>, Erişim: 01.06.2025.

121 South African Zionist Federation

122 South African Jewish Board of Deputies.

123 Richard P. Stevens, 1971, a.g.e.

organizasyon olarak tanımlamakta ve misyonunu da İsrail'e güçlü bir destek temin etmek olarak belirlemektedir¹²⁴. Apartheid döneminde de beyaz yönetime destek vermiştir. Mandela'yı tutuklatan savcı Percy Yutar'ı uzun yıllar Güney Afrika Yahudilerinin sembolü olarak öne çıkarmıştır¹²⁵.

SAJBD de Güney Afrika Yahudilerinin seçimle belirlenen temsilcilerinden oluşan bir kurumdur. Yahudi toplumunun gündelik hayatına da dokunan faaliyetler ile öne çıkmaktadır. Yahudilere yönelik gelişmelerin sunulduğu sitelerinde özellikle 7 Ekim sonrası Güney Afrika yönetiminin tavrının eleştirildiği haberler sunulmakta, İsrail lehine kamuoyu oluşturulmaya gayret edilmektedir¹²⁶. Özellikle açılan Davayı "adaletin tersine çevrilmesi" olarak sunup, eleştirmektedirler¹²⁷.

Güney Afrika'nın keskinleşen İsrail eleştirilerini takiben 13 Kasım 2023 tarihinde SAZF ve SAJBD ANC yönetimi tarafından kabul edilmiştir. Bu toplantıda Güney Afrika yönetiminin 7 Ekim için başsağlığı dilememesinden duydukları rahatsızlığı dile getirmişlerdir. İsrail Büyükelçiliği'nin tekrar açılmasını talep ettikleri bu toplantıda Ramaphosa net bir şekilde İsrail'in soykırımcılığının altını çizmiş ve taleplerini reddetmiştir¹²⁸.

7 Ekim sonrası Güney Afrika Yahudilerinin İsrail ile yakınlığını gösteren önemli bir olay da David Teeger vakası olmuştur. Güney Afrika 19 Yaş Altı Kriket Milli Takım Kaptanı David Teeger, Yahudi Başarı Ödülü aldığı 22 Ekim 2023 tarihli törende ödülünü İsrail askerlerine ithaf etmiş ve diaspora Yahudilerinin başarısını onların fedakarlıklarına bağlamıştır. Bunun üzerine takımdaki yeri korunurken, kaptanlığı alınmıştır¹²⁹. SAJBD bunu antisemitizm olarak değerlendirmiş, kaptanlığın iadesi için lobi yapmıştır¹³⁰. Ancak sonuç değişmemiştir.

124 SAZF, About Us, 2025, <https://www.sazf.org/about-us>, Erişim: 01.06.2025.

125 Chris McGreal, 2006, a.g.e.

126 Yamkeleka Manyerja, "SA Jewish Board of Deputies slams government, Pandor for 'pro-Hamas' stance", News24 (10.11.2023), <https://tinyurl.com/5h68femt>; Erişim: 01.06.2025; SAJBD, "The South African Government has failed to condemn the cruel execution of six innocent Israeli and American hostages by Hamas", SAJBD in the Media Articles (05.09.2024), <https://tinyurl.com/3fvhdpc>, Erişim: 01.06.2025.

127 SAJBD, SAJBD's statement on SA's case at the ICJ: "Inversion of Justice", SAJBD in the Media Articles (11.11.2024), <https://tinyurl.com/47hrjkh>, Erişim: 01.06.2025;

SAJBD, Open Letter to President Ramaphosa Rotating Chairperson of the G20, SAJBD in the Media Articles (24.02.2025), <https://tinyurl.com/2accwveu>, Erişim: 01.06.2025.

128 ICJ, 2023, a.g.e., pr. 20.

129 Craig Ray, "SA under-19 cricket captain David Teeger cleared of any wrongdoing over Israel comments", *Dailymawerick* (06.12.2023), <https://tinyurl.com/yc2nph6x>, Erişim: 01.06.2025

130 SAJBD, "SA Jewish Board of Deputies response to blatant antisemitism by Cricket SA(CSA)", SAJBD in the Media Articles (12.01.2024), <https://tinyurl.com/4uy8jxe8>, Erişim: 01.06.2025;

Özetle, Güney Afrika Yahudileri, her ne kadar içlerinde Siyonizm karşıtı önemli isimler olsa da çok büyük ölçüde İsrail taraftarıdır. Kendilerini temsil eden iki örgüt de bu pozisyonun muhafazası için çaba sarf etmektedir. Lakin politika belirlemede etkinlikleri gittikçe kaybolmaktadır. Bunda nüfuslarının azalmasının etkisinin olduğunu düşünmek mümkündür. 1950 itibari ile 120.000 bandında olan Yahudi nüfusu neredeyse %50 azalmıştır. İsrail'e göçte gözlenen artış bu trendin devam etmesine neden olacaktır¹³¹. Bu da uzun vadede Güney Afrika'nın Filistin yanlısı ve İsrail karşıtı pozisyonunun güçlenerek devam edeceğini düşündürmektedir.

SONUÇ ve DEĞERLENDİRME

Güney Afrika dış politikasında ana belirleyici Devlet Başkanı'dır ve her devlet başkanı ile Filistin'e biraz daha yaklaşılmış, İsrail'den uzaklaşmıştır. Ancak bu durumu sadece devlet başkanlarına bağlamak da doğru değildir. 2018 yılından beri iktidarda olan Ramaphosa, ekonomik ilişkilerin de zayıflatılması, İsrail Büyükelçisinin kovularak diplomatik ilişkilerin tamamen sıfırlanması yönündeki dip dalgaya karşı direnmek durumunda kalmıştır. Daha önceki dönemde ANC, İsrail'e karşı en uç pozisyonu temsil ederken muhalefette daha ılımlı Demokratik İttifak ile politik mücadele vermek durumunda idi. 2024 sonrası ise ANC'den daha keskin partilerin muhalefette dillerini sertleştirmelerinin ANC-Demokratik İttifak koalisyonunu ve gelecekteki yönetimleri de İsrail'e karşı daha sert bir pozisyona iteceğini düşündürmektedir. Güney Afrika içerisinde Yahudi nüfusunun ve etkinliğinin azalması da bu yönde bir eğilimi güçlendirecektir.

29 Aralık 2023 tarihinde UAD nezdinde İsrail'e karşı açtığı soykırım davası bu politik bağlam üzerine şekillenmiştir. Bu dava her ne kadar şaşırtıcı bir uç hamle gibi görülse de Güney Afrika'nın 1994 yılından beri gelişen İsrail politikası ile uyum ve devamlılık arz etmektedir.

11 Ocak 2024 tarihindeki duruşmada Mandela'dan alıntı yapılarak bu devamlılık vurgulanmıştır. Davanın kendisi Mbeki döneminden beri süregelen uluslararası toplumu sorumluluk almaya zorlama çabasının bir ürünüdür. Yine Mbeki'nin Mandela döneminde formüle ettiği "iyi dünya vatandaşlığı" vurgusu, Dava metnindeki ahlakçı söylem ve diğer soykırım davalarına atıflarda

SAJBD, "SAJBD comments following meeting with Cricket SA", *SAJBD in the Media Articles* (16.01. 2024), <https://tinyurl.com/2swfewah>, Erişim: 01.06.2025

131 2012-2016 arası senede 210 Güney Afrikalı İsrail'e göçerken bu sayı sonraki altı yılda iki katına çıkmıştır (Lidor, 2024). Mevcut durumda bunun daha da hızlanması beklenmektedir.

hissedilmektedir. Mbeki döneminde bir dip dalga olarak gözlenen, Zuma döneminde de resmi söylem olarak benimsenen İsrail'i apartheid olarak tanımlama eğilimi Ramaphosa döneminde İsrail'in BM tarafından apartheid olarak tanımlanmasını sağlama yönünde bir çabaya dönüşmüştür. Dava metninde ve Duruşmalarda bu yönde söylem de dikkat çekmektedir ki Soykırım Davası'nın UAD tarafından onaylanması durumunda İsrail'e yönelik apartheid davası açmak da mümkün olacaktır. Hali hazırda BM raportörleri tarafından gerçekleştirilen bu yöndeki çalışmalara Dava metninde yapılan atıf da Güney Afrika'nın Dava'nın düşmesi durumunda dahi bu yolu zorlayacağını düşündürmektedir.

KAYNAKÇA

- Abuaisha, Nour Mahd Ali & Canik, Muhammed Emin. "Gazze'de 7 Ekim'den beri kaydedilen ölü ve yaralı sayısı toplam nüfusun yüzde 7'sini oluşturuyor", 23.03.2025, <https://tinyurl.com/juz3fdjv>, Erişim: 01.06.2025
- Al Jazeera, (2023), "African Union says Israel's observer status suspended", 20.02.2023, <https://tinyurl.com/3s6ys4up>, Erişim: 01.06.2025
- BBC, 2025, 21 Ocak, "What is Hamas and why is it fighting with Israel in Gaza?", <https://www.bbc.com/news/world-middle-east-67039975>
- Bishku, Michael B. "South Africa and the Middle East", *Middle East Policy* V. 17, I. 3 (Güz, 2010), sf. 153-174, DOI: <https://doi.org/10.1111/j.1475-4967.2010.00457.x>
- Bishku, Michael B. "South Africa's anti-Israel Obsession", *Middle East Quarterly* V. 30, No. 2 (Bahar, 2023), <https://tinyurl.com/yc85f6wc>, Erişim: 01.06.2025
- BM, 2025, Chapter IV Human Rights – 1. Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide, <https://tinyurl.com/4uaa45a6>, Erişim: 01.06.2025
- Carlin, John. "Nelson Mandela: My Life", 06.12.1998, <https://tinyurl.com/nhecrc7p>, Erişim: 01.06.2025
- Chazan, Naomi. "The Fallacies of Pragmatism: Israeli Foreign Policy Towards South Africa", *African Affairs*, V. 82, I. 327, (Nisan 1983), Sf. 169–199, DOI: <https://doi.org/10.1093/oxfordjournals.afraf.a097506>
- Eldar, Akiya. "People and Politics: Sharon's Bantustans are far from Copenhagen's Hope", *Haaretz* (13.05.2003), <https://tinyurl.com/yc9hhrz>, Erişim: 01.06.2025
- Gandhi, Arun. "Occupation 'Ten times worse than Apartheid'", *the International Press Center* (IPC) (29.08.2004), <https://tinyurl.com/yc359f33>, Erişim: 01.06.2025
- Graham, David. "The Jews of South Africa in 2019", 2020, <https://www.jpr.org.uk/reports/jews-south-africa-2019>, Erişim: 01.06.2025
- Hamas Media Office. "Our Narrative... Operation Al-Aqsa Flood", 21.01.2024, <https://tinyurl.com/atx8w7dr>, Erişim: 01.06.2025
- ICJ. "Rules of Court (1978) Adopted on 14 April 1978 and Entered into Force on 1 July 1978", 1978, <https://www.icj-cij.org/rules>, Erişim: 01.06.2025
- ICJ. "Public sitting held on Monday 23 February 2004, at 3 p.m., at the Peace Palace, President Shi presiding on the Legal Consequences of the Construction of a Wall in the Occupied Palestinian Territory (Request for advisory opinion submitted by the General Assembly of the United Nations)", 23.02.2004, <https://tinyurl.com/3h9rd43s>, Erişim: 01.06.2025
- ICJ. "Application Instituting Proceedings Containing a Request for the Indication of Provisional Measures Filed in the Registry of the Court on 29 December 2023 -Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel)", 29.12.2023, <https://tinyurl.com/3tm8smyn>, Erişim: 01.06.2025
- ICJ. "Public sitting held on Thursday 11 January 2024, at 10 a.m., at the Peace Palace, President Donoghue presiding, in the case concerning Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel) Verbatim Record", 11.01.2024, <https://tinyurl.com/664f3dkk>, Erişim: 01.06.2025
- ICJ. Public sitting held on Friday 12 January 2024, at 10 a.m., at the Peace Palace, President Donoghue presiding, in the case concerning Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel) Verbatim Record, 12.01.2024, <https://tinyurl.com/24rrww8y>, Erişim: 01.06.2025

- ICJ. “Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel) Request for the Indication of Provisional Measures - Order of 26 January 2024”, 26.01.2024, <https://tinyurl.com/j42v27zf>, Erişim: 01.06.2025
- ICJ. “Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel) Urgent Request for Additional Measures Under Article 75(1) of the Rules of Court of the International Court of Justice”, 12.02.2024, <https://tinyurl.com/yt49h4tx>, Erişim: 01.06.2025
- ICJ. “Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel) Urgent Request and Application for the Indication of Additional Provisional Measures and the Modification of the Court’s Prior Provisional Measures Decisions Pursuant to Article 41 of the Statute of the International Court of Justice and Articles 75 And 76 of the Rules of Court of the International Court of Justice”, 06.03.2024, <https://tinyurl.com/kh9zfpsf>, Erişim: 01.06.2025
- ICJ. “Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel) Decision of the Court on South Africa’s request for additional provisional measures”, 16.02.2024, <https://tinyurl.com/nhes4ume>, Erişim: 01.06.2025
- ICJ. “Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel) Request for the Modification of the Order of 26 January 2024 Indicating Provisional Measures”, 28.03.2024, <https://tinyurl.com/4zmb8xpa>, Erişim: 01.06.2025
- ICJ. “Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel) Urgent Request for the Modification and Indication of Provisional Measures Pursuant to Article 41 of the Statute of the International Court of Justice and Articles 75 and 76 of the Rules of Court of the International Court Of Justice”, 10.05.2024, <https://tinyurl.com/yp7w3xze>, Erişim: 01.06.2025
- ICJ. “Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel) Response of the State of Israel to the question posed by Judge Nolte at the oral hearing of 17 May 2024 on South Africa’s fourth request for provisional measures”, 18.05.2024, <https://tinyurl.com/4vuv8n3d>, Erişim: 01.06.2025
- ICJ. “Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel) South Africa’s Comments on the Reply by Israel to the Question Posed by Judge Nolte at the end of the Oral Hearings Held On 17 and 18 May 2024”, 20.05.2024, <https://tinyurl.com/2upvb7eb>, Erişim: 01.06.2025
- ICJ. “Application of the Convention on the Prevention and Punishment of the Crime of Genocide in the Gaza Strip (South Africa v. Israel) Request for the Modification of the Order of 28 March 2024 – Order”, 24.05.2024, <https://tinyurl.com/bvybf4ru>, Erişim: 01.06.2025
- IOL. “Apartheid Israel can be defeated, says Winnie”, 26.03.2024, <https://tinyurl.com/yan7a8xf>, Erişim: 01.06.2025
- Jeenah, Na’eem. “Democratic South Africa’s Relations with Israel and Palestine”, A MISTRA Briefing Paper, 20.03.2024, <https://tinyurl.com/cfceb47m>, Erişim: 01.06.2025
- JPR. *South Africa*, 2025, <https://tinyurl.com/bde6dyxh>, Erişim: 01.06.2025
- Kasrils, R., Ozinsky, M. (2002), Declaration of Conscience on the Israeli Palestinian Conflict by South Africans of Jewish Descent, Middle East Policy V. IX, No: 1, (Mart 2002) içerisinde, DOI:[10.1111/1475-4967.00041](https://doi.org/10.1111/1475-4967.00041)

- Kasrils, Ronnie. "Address by Ronnie Kasrils Mp, Minister of Water Affairs and Forestry, South Africa to Palestine Solidarity Conference London 30 November 2002", <https://tinyurl.com/2w4jwhaf>, Erişim: 01.06.2025
- Liberman, Peter. "Israel and the South African bomb", *The Nonproliferation Review*, 11:2, 46-80, DOI:10.1080/10736700408436966
- Lidor, Canaan. "Defying their government, South African Jews honor compatriots who fell for Israel", *Times of Israel*, 23.02.2024, <https://tinyurl.com/nhjc7zxe>, Erişim: 01.06.2025
- Loewenstein, Antony. "Israel and Apartheid South Africa were the Closest of Friends", *Jacobin* 12.07.2024, <https://tinyurl.com/mu9bfytp>, Erişim: 01.06.2025
- Mandela, Nelson. "Address by President Nelson Mandela at International Day of Solidarity with Palestinian People, Pretoria", 04.12.1997, <https://tinyurl.com/y7zw84a6>, Erişim: 01.06.2025
- Manyeja, Yamkeleka. "SA Jewish Board of Deputies slams government, Pandor for 'pro-Hamas' stance", *News24*, 10.10.2023, <https://tinyurl.com/5h68femt>, Erişim: 01.06.2025
- Mbeki, Thabo. "Lessons of the South Africa experience: Thoughts on the Israel-Palestinian conflict, Foreign Policy", 26.05.2010, <https://tinyurl.com/2r4bx7y3>, Erişim: 01.06.2025
- McGreal, Chris, (2006), "1Brothers in arms - Israel's secret pact with Pretoria", *The Guardian*, 07.02.2006, <https://tinyurl.com/3u8ezvny>, Erişim: 01.06.2025
- McGreal, Chris, (2024), "How apartheid history shaped South Africa's genocide case against Israel", *The Guardian*, 08.01.2024, <https://tinyurl.com/4ern3npj>, Erişim: 01.06.2025
- Myeni, Thabi. "South Africa calls for Israel to be declared an 'apartheid state'", *Al Jazeera*, 26.07.2022, <https://tinyurl.com/yd9r34cy>, Erişim: 01.06.2025
- NewArab. "South Africa's perplexing relationship with Israel", *The New Arab*, 11.12.2023, <https://tinyurl.com/2kkune87>, Erişim: 01.06.2025
- Ray, Craig. "SA under-19 cricket captain David Teeger cleared of any wrongdoing over Israel comments", *Dailymaverick*, 06.12.2023, <https://tinyurl.com/yc2nph6x>, Erişim: 01.06.2025
- Rapanyane, Makhura, B. "An Afrocentric exploration of Jacob Zuma's anti Apartheid stance: The question of Israeli-Palestinian struggle". *Journal of Public Affairs*; 2020:e2017. DOI: <https://doi.org/10.1002/pa.2017>
- Rapanyane, Makhura, B. "Consistency and inconsistency in the foreign policy of the Republic of South Africa towards Israel", *Journal of Public Affairs*, 2022 (Suppl. 1), e2746 DOI: <https://doi.org/10.1002/pa.2746>
- Rubin, Leslie. "Afrikaner Nationalism and The Jews", *Africa South* V.1, No: 3, (Nisan-Haziran 1957) Sf. 28-34, <https://tinyurl.com/yc44bn7n>, Erişim: 01.06.2025
- SAJBD. "The South African Government has failed to condemn the cruel execution of six innocent Israeli and American hostages by Hamas", *SAJBD in the Media Articles* 05.09.2024, <https://tinyurl.com/3fvhdpck>, Erişim: 01.06.2025
- SAJBD. "SAJBD's statement on SA's case at the ICJ: "Inversion of Justice"", *SAJBD in the Media Articles*, 11.11.2024, <https://tinyurl.com/47hrrjkh>, Erişim: 01.06.2025
- SAJBD. "SA Jewish Board of Deputies response to blatant antisemitism by Cricket SA (CSA)", *SAJBD in the Media Articles*, 12.01.2024, <https://tinyurl.com/4uy8jxe8>, Erişim: 01.06.2025
- SAJBD. "SAJBD comments following meeting with Cricket SA", *SAJBD in the Media Articles*, 16.01.2024, <https://tinyurl.com/2swfewah>, Erişim: 01.06.2025
- SAJBD. "Open Letter to President Ramaphosa Rotating Chairperson of the G20", *SAJBD in the Media Articles*, 24.02.2025, <https://tinyurl.com/2accwveu>, Erişim: 01.06.2025
- SAZF. "About us", 2025, <https://www.sazf.org/about-us>, Erişim: 01.06.2025

- Stevens, Richard, P. "Zionism, South Africa and Apartheid: The Paradoxical Triangle", *Phylon* (1960-) *Vol. 32, No. 2 (2nd Qtr., 1971)*, sf. 123-142
- Stevens, Richard, P. "Smuts and Weizmann", *Journal of Palestine Studies*, *Vol. 3, No. 1 (Autumn, 1973)*, sf. 35-59
- Tutu, Desmond. "Presbyterian General Assembly Biennial Meeting: mymessage on IsraelandPalestine", 16.08.2004, <https://tinyurl.com/ymwamzme>, Erişim: 01.06.2025
- UNHRC. "Report of the Independent International Commission of Inquiry on the Occupied Palestinian Territory, including East Jerusalem, and Israel, A/HRC/50/21", 2022, <https://undocs.org/A/HRC/50/21>, Erişim: 01.06.2025
- UNHRC, 2022b, *Report of the Special Rapporteur on the situation of human rights in the Palestinian territories occupied since 1967, Michael Lynk, 2022*, <https://docs.un.org/en/a/hrc/49/87>, Erişim: 01.06.2025
- UN News, (2015), "Gaza could become uninhabitable in less than five years due to ongoing 'de-development'— UN report", UN News (1 Eylül 2015) içerisinde, <https://news.un.org/en/story/2015/09/507762>, Erişim: 01.06.2025
- UN News. "Gaza children living in 'hell on earth', UN chief says, urging immediate end to fighting", *UN News*, 20.05.2021, <https://news.un.org/en/story/2021/05/1092332>, Erişim: 01.06.2025
- UNRWA,. "About UNRWA", 2012, <https://www.unrwa.org/userfiles/2012050753530.pdf>, Erişim: 01.06.2025